

CUMHURİYET ÖNCESİ VE SONRASI TÜRK BASININDA KUZEYDEN PARLAYAN BİR YILDIZ: SİNOP GAZETESİ

Yrd. Doç. Dr. Veysel ERGİN*

ÖZ: Bir devrin her yönüyle tespitinde o döneme ait yazılı kaynaklara başvurulması kaçınılmazdır. Bu kaynaklardan biri olan gazeteler, bu anlamda döneminin tanıklarındır ve dönemi iyi tahlil etmemizde bizlere birçok veri sağlamaktadır. Basın faaliyetleri toplumu oluşturan bireylerin kendi aralarındaki ve siyasi iktidarla olan iletişimleri bakımından önemli bir aracı olmuştur. Bu yönüyle, bulunduğu dönemin özgün koşullarından etkilenmiş ya da mevcut tarihsel süreci etkileyebilme gücüne sahip olmuştur. Basın, kimi zaman toplumun aynası kimi zaman da aynada görünmeyen öteki yüzünü yansıtabilme kabiliyetine sahip önemli bir kaynak olması açısından da önemlidir. Dolayısıyla kültür tarihi incelemelerinde ana kaynak olarak değerlendirilebilen süreli yayınlar, geçmişini günümüze taşıyan temel kaynaklardır. Bu doğrultuda ele alınan Sinop Gazetesi; biçim ve muhteva yönüyle değerlendirilmekle birlikte, bireylerin hem kendi aralarında hem de idari yapıyla ilişkilerinin kültürel yapıyı şekillendirmesi bakımından incelenmiştir. Çalışmanın sonuna eklenen konusuna göre yazılar diziniyle; gazetenin Sinop toplum yapısının aynası oluşu örnekleriyle ortaya konulduğu gibi, bilimsel dikkatlere sunulan bu gazete hakkında bilgi sahibi olmak isteyen araştırmacılara da kaynak oluşturulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür tarihi, Türk basını, Sinop Gazetesi

**A Star Shining in the Pre-Republican and Republican Period
of Turkish Press Northerly: Sinop Magazine**

ABSTRACT: Determining an age at all aspects, having resource on that age is inevitable. As one of these written sources, newspapers are witnesses of that age and they supply us much knowledge, which helps us analyzing the age. Press the activities of the individuals that make up so-

* Sinop Üni. Eğitim Fak. Türkçe Eğitimi Böl. veyselergin@sinop.edu.tr

ciety and political power among themselves in terms of the communication has been an important tool. In this respect, press, which is often influenced by the specific conditions of the period or the current historically, has had the power to influence the process. Press, sometimes in the mirror sometimes invisible mirror of society has the ability to reflect the other side in terms of being a major source is also important. Thus, the cultural history can be considered as the main source views to present the history periodicals, which are the main source. Sinop newspaper dealt with in this context; although the format and content aspects evaluated by the individuals themselves were examined both in terms of shaping the structure of cultural relations with the administrative. According to the articles directories added to the end of the study subjects; newspapers, as demonstrated with examples mirror structure consists of Sinop society, presented to the scientific attention for researchers who wish to have this information on paper is intended to generate resources.

Key Words: Cultural history, Turkish Press, Sinop Magazine

GİRİŞ

Gazeteler; bilim, sanat ve kültür araştırmaları için oldukça önemli bir kaynak grubunu oluşturmaktadır. Bu kaynaklar, dağınık fakat bir o kadar da zengin bir içeriğe sahiptir. Yařama dair ne varsa oluştukları dönemler içerisinde gazetelere yansımakta ve kamuoyunun bunlarla ilgili olarak nabzını gazeteler tutmaktadır. Gazeteler, toplumdaki tüm gelişmeleri -ki bu gelişmeler siyasi tarih dışında ekonomik, kültürel ve her türlü toplumsal konuyu da içermektedir-, yönetimlerin, resmî ve özel teşekküllerin aldığı kararları, toplumsal ve bireysel olayları, günlük yaşamı kendi açılarından da olsa yansıttığı gibi, bütün gelişmeler karşısında toplumun tepkilerini ve görüşlerini de ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, Cumhuriyet öncesi ve sonrası Sinop basınının hususiyetleri bağlamında, “*Sinop Gazetesi*”nin ilk üç yılında çıkarılan 145 sayısı, “*biçim*” ve “*muhteva*” yönlerinden değerlendirilecektir.

CUMHURİYET DEVRİ VE ÖNCESİ SİNOP KÜLTÜR YAPISI İLE “SİNOP GAZETESİ”

Anadolu'nun kuzey kıyılarında, Karadeniz'e uzanmış bir yarımada'nın en dar yerinde kurulan Sinop, tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış bir kültür mozağıdır. Helenistik çağdan Türklerin ilk egemenliğine hatta Osmanlı'nın son dönemlerine kadar “*Sinoppe*, *Sinuwa*, *Cezîretü'l Uşşak*” gibi değişik adlandırmalarla anılan bu mozaik;

Cumhuriyet'in ilk yıllarında da, çok hızlı düzeyde bir sosyal ve kültürel değişim süreci geçirmiştir.¹

1903 salnamesine göre Sinop kazasında dokuz okulla sürdürülen eğitim faaliyeti, 1915'te Dar'ül Muallimin Mektebi'nin katılımıyla devam ettirilir.1920-23 yılları arasında -kazanın gazetesindeki yazılarda da ortaya konulacağı üzere- özellikle ortaöğretim kurumları ile ilgili düzenlemeler yapılmaktadır.1922'de sadece Sinop merkez kazasında 12 ilkokul (iptidai mektebi) için bütçeye para konur, ancak 10 okulda eğitim verilebilir.1928'de Sinop'ta biri ücretli, 10'u yarı ücretli ve 22'si ücretsiz olmak üzere 33 ortaokul öğrencisi vardır.²

Eğitim alanındaki bu gayretlerin yöre halkına mal edilmesi ile toplumun bu ve benzeri konularda söz sahibi olması, orada yaşayan insanların sesini duyuracak bir süreli yayının tesisıyla mümkün olabilirdi. Bu durum, matbuatın varlığını mecburi kılmaktaydı.

Yaşanan bu gelişmeler, dönemin mutasarrıfı Zihni Bey'i³ harekete geçirir. Onun himmetleri ve Nazif Bey'in⁴ İstanbul'da aracı olmasıyla

¹ Sinop'un tarihi ve kültürel dokusuyla ilgili muhtelif türde araştırmalar bulunmakla birlikte, bu çalışmaların sistematik ve kronolojik hülasası olması yönüyle, aşağıdaki kaynaklara bakılabilir:

BAŞOĞLU Bekir (1978), *Sinop İli Tarihi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara,

TIRIL, Alpay (2010), *Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (basılmamış Yüksek Lisans tezi), İzmir.

ÜNAL Mehmet Ali (2008), *Osmanlı Devrinde Sinop (XV. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sinop Kazası)*, Fakülte Kitabevi, Isparta

² Sinop'ta eğitim faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgiye aşağıdaki kaynaklardan ulaşılabılır:

Sinop Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü (1999), *Sinop ili: Cumhuriyet öncesi ve sonrası eğitim*, Sinop

ALTUN, Turgay (2012), *Mekteb-i İdadiden Öğretmenevine (1885-1985)*, Sinop

³ Bu teşebbüs, Cevdet Kerim'in kaleme aldığı "Hasbihal"e şöyle yansır: "Allah, Zihni Bey Efendi'den razı olsun. Sinop'ta iyi-kötü bir matbaa vücuda getirdi de o sayede insan uzak illerde de olsa hemşerileriyle derleşebiliyor ve memleket hasretini bir nebze olsun giderebiliyorlar. Mümkün olsa da şu matbaaya 'Zihni Bey Matbaası' denilse yahut başka bir vesileyle Sinop Zihni Bey adını cisminin bir kenarına iliştiriverse! Ne olurdu her gelen Mutasarrıf, Zihni Bey gibi kısa zamanda ondan çok az bir eser bırakarak veda etseydi." Cevdet Kerim (1923), "Hasbihal", *Sinop Gzt*, S.43, s.1

⁴ Gazetenin 6. sayısında, resmi de basılmak suretiyle, Nazif Bey hakkında şu açıklamaya yer verilir: "Matbaamızın, İstanbul piyasasından ucuz bir fiyatla alınması ve gönderilmesinde fevkalade faydası görülen Bahriye Nezareti Şifre Mümeyyizi Nazif Bey'in elimize geçen bir fotoğrafıyla gazetemizi süslüyoruz. Kastamonu'nun yetiştirdiği kıy-

matbaaya ait parçalar Sinop'a getirilir ve makinist Hristo Fürüs'e monte ettirilir.

Özel İdare tarafından 1921 sonlarında Sinop'ta monte edilen matbaa, önceleri ufak tefek el ilanları ve duyurular basar. Ancak bu teşebbüsün amacı, uzun soluklu ve daha etkili bir neşriyata kapı aralamaktı. Bunun yolu da, daha önce Rıza Nur ve arkadaşlarının çıkardığı ama siyasi sebepler ve matbaanın olmaması yüzünden devam ettiremediği bir gazeteyi, belli aralıklarla Sinop halkının dikkatine sunmak şeklinde tezahür edecekti.⁵

Daha sonraki yıllarda, "*Türk Bağçesi, Güzel Yurd, Solgun Çiçekler, Dranaz*" gibi dergilerle yazarlarının muhtelif türlerde kaleme aldığı kitapları neşretmekle birlikte, matbaanın ilk defa ve en uzun süreyle basısını gerçekleştirdiği yayın; "*Sinop Gazetesi*"⁶ olmuştur.

1.Gazetenin Şekil Özellikleri:

Türklerin yayımladığı ilk özel gazete "*Tercüman-ı Ahval*"ın neşrinden 62 yıl sonra ülkenin en kuzey noktasında 12 Haziran 1338 (1922) tarihinde intişar etmeye başlayan "*Sinop Gazetesi*"; haftada bir kere olmak üzere Pazartesi günleri okuyucu karşısına çıkar. Gazetenin çıkışını, Dr. Rıza Nur, şöyle değerlendirir:

"Sinop'ta matbaa, tesirini hemen göstermiş ilk meyvesini vermiştir. Bu da 'Sinop Gazetesi'nin neşriyata başlamasıdır. Bundan 7-8 sene önce birkaç arkadaşın yardımıyla yine bu isimle bir gazete çıkarmıştım. Fakat siyasi sebeplerle beraber şehirde matbaa olmaması onun ömrünün çok kısa olmasına sebep olmuştur. Denebilir ki ilk gazete olarak Sinop'ta bu gazete çıkıyor. Bugün Sinop bir gazeteye sahip olduğundan bahtiyardır. Ümit ediyorum

metli memurlarımızdan olan Nazif Bey, memuriyet hayatının ilk senelerini Kastamonu Mektub-i Kaleminde geçirmiş; daha sonra 1900 senesinde İstanbul'a giderek Bahriye Nezaret-i Mektub-i Kalemi haleflğine, daha sonra da Nezaret'in en önemli şubesi olan Şifre Mümeyyizliğine terfi eylemiştir. Memleketin yükselmesi ve ilerlemesi uğrunda her yönüyle fedakârlığından çekinmeyen ve daima iyilik yapmakta hakiki bir lezzet duyan Nazif Bey'e teşekkürlerimizi sunarız." İmzasız(1922), "Alâeddin Medresesi Önünde Ders", Sinop Gzt, S.6, s.1

⁵ Sinop merkez ve belediyelerine dair gazetenin ilk yüz sayısında yer alan haber ile ilanlar, aşağıda künyesi verilen kitapta neşredilmiştir:

KANBUR Ercan (2012), *Sinop'tan Haberler-1*, Şimal Matbaacılık, Sinop.

⁶ Çalışmanın bilimsel verilerinin görsel bakımdan da desteklenmesi adına, gazete sayfalarından alınan bazı materyallere, "*Ek-2: Belgeler-Fotoğraflar*" başlığı altında yer verilecektir.

ki, Sancağımızın köylüsüne, şehirlisine faydalı makalelerle milleti aydınlatacak; ona doğru yolu, medeniyeti, zenginliği, hakiki saadeti öğretecek, gösterecek ve bu millete büyük hizmetler edecektir.” (1922: 1)

1929 yılına kadar Arap harfli ve -bazen ara verilmekle birlikte- 1990 yılına kadar Latin harfli basılan gazete, 7 Haziran 1923 tarihli 53.sayısıyla birlikte, Perşembe günleri de çıkmaya başlar. Böylece bu tarihten itibaren Pazartesi ve Perşembe olarak haftada iki kez yayınlanmaya başlar. 13 Aralık 1923 tarih ve 105 sayılı gazete ile tekrar Perşembe günleri çıkmaya başlayan Sinop Gazetesi, 28 Ocak 1924 tarih ve 112 sayılı gazete ile yeniden pazartesi ve perşembe günleri olmak üzere haftada 2 defa neşre başlar. Bu durumun, kazanç endişesiyle değil, halkın teveccühünün sonucu olduğu şöyle bir ilanla duyurulur:

“Bir seneden beri yalnız pazartesi günleri neşredilen gazetemiz, sevimli okuyucularından gördüğü iltifata karşılık olmak üzere perşembe günleri dahi neşre başlamıştır. Gazetemize olan rağbet devam ederse iki günde bir çıkarmayı da göze alacağız. Masrafımız bir misli arttığı hâlde abone bedelini de bir misli artırmak lazım gelirken en büyük fedakârlığı burada göstermeyi uygun gördük. 6 aylık abone bedeline sadece 30 kuruş zam ile 100’e ve seneliğini de 50 kuruş ilave ederek 170’e çıkardık. Bizim sağlamış olduğumuz kolaylıklara bakarak müşterilerimizden de abone bedellerini bir an evvel göndereceklerini ve bizi bekletmeyeceklerini ümit etmek hakkımızdır.” (1923: 1)

145 sayısı incelenen gazetenin her nüshası 2 sayfa olarak düzenlenmiş, sadece 51.ve 76. sayıları 4 sayfa olarak yayınlanmıştır. 1. sayfaların üst kısmında başlık ve alt kısımda sütunlar bölümü bulunmaktadır. Başlık bölümünün üstünde ise gazete yılı-numarası, gün adı ile Hicri ve Rumi tarihlere yer verilmiştir. Arka sayfada ise üstte çekilmiş kalın bir çizgi üzerinde sayfa no ve Rumi tarih yazılı olup altta yine sütunlu kısım bulunmakta ve her sayfaya en fazla 5 sütun sığmaktadır.

Bu sütunlara genel olarak baktığımızda, ön sayfanın ilk iki sütununu günün başyazısı doldurmaktadır. Üçüncü sütundan itibaren “Liva Haberleri - Memleket Haberleri - Ankara Haberleri - Müteferrik Haberler” gibi adlandırmalarla, Sinop ve Türkiye gündemine ait haberlere yer verilmektedir. Bazen son iki sütunda güncel konulara ait köşe yazılarına da yer verilir. Benzer dağılım, gazetenin ikinci sayfasında da görülmektedir. Ancak burada, haberlerin yerine, özellikle “makam-ı mutasarrifi”den başlığıyla verilenlerle birlikte, “resmi duyurular” ve “ilanlar” a yoğun

şekilde yer verildiği görülmektedir. Ayrıca sayfanın sonunda, beş sütuna da yayılacak şekilde “*Sinop’un Tefrikanı*” başlığıyla, birkaç sayı devam eden seri yazılara (*İlmi Konferanslar 33 bölüm, Zafer Yollarında 9 bölüm... gibi*) yer verilmiştir.

Gazetenin biçimsel özelliklerini gösteren “başlık” bölümünde, şu şekilde bir düzenleme ile karşılaşılmaktadır:

16 Şevval 1340–12 Hz. 1338	Tesisi: 23 My. 1338	Birinci yıl – Numara:1
Mesleği: Siyasetten maada her nevi âsâr derc olunur. Derc olunmayan evrak iade olunmaz. Bir hafta evvelki nüshalar 5 kuruştur. İlan Şartları: Satırı 5, tekrarında 4 kuruştur. Nüshası her yerde 100 paradır.	SİNOP 1338 Hâmid	İdare Mahalli: Hükümet Konağı civarında Matbaa dâhilindedir. Gazeteye ait işler için Matbaa Müdürlüğü'ne müracaat olunmalıdır. Telgraf Adresi: (Sinop) Abone Şartları: Yıllığı 120 Altı Aylığı 70 kuruştur.
Sinop Sancağı'nın	Resmi Gazetesidir	Pazartesi günleri neşr olunur.

2. Gazetenin Muhteva Özellikleri

12 Haziran 1338 (1922) tarihinde “*siyasetten maada her nevi âsâr derc olunur*” sloganıyla yayına başlayan *Sinop Gazetesi*'nde, gazetenin çıkış gayesi ve içeriği şu cümlelerle izah edilir:

“Bu sene Mart ayı başında yayınlanmaya başlayacağı ilan edildiği hâlde bazı sebepler yüzünden ertelenen Sinop Gazetesi, bugünden itibaren her hafta pazartesi günleri olmak üzere düzenli olarak yayımlanacaktır. Gazetenin başlıca mesleği; bilimce pek geride kalmış olan köylümüzü yükseltmeyi ve onun hayatının sıhhatini, eğitim-öğretimi, ziraatı, ticareti, ekonomiyi ve sosyolojinin (toplumbilimin) ne demek olduğunu açık bir dil ile okura anlatmak olacaktır. Sinop’umuza ve onun gençliğinin önüne ilim ve edep, köylüsüne doğru yol ve rehber sahifeleri açılacaktır. Arzumıza daha çabuk kavuşmak için gazetenin dilini de bir parça değiştiriyoruz. Çünkü her gazete intişar ettiği yere göre kendine bir biçim vermeye mecburdur. Bunu düşünerek herkesin, bilhassa köylerde yaşayan ahalimizin anlayacağı şekilde yazılarımızı sadeleştirdik. Konuştuğumuz gibi yazmaya karar verdik.” (1922: 1)

a) Haberler – Duyurular – İlanlar: Gazetelerin asıl vazifesinin “halkı gündelik olaylardan haberdar etmek ve yaşananlara karşı bilinçlendirmek” olduğu düşünüldüğünde, Sinop Gazetesi’nde de, Sinop livası ve çevresine ait haber ve duyuruların “Liva Haberleri-Memleket Haberleri-Müteferrik Haberler-makam-ı mutasarrifi’den” gibi sütun başlıklarıyla ve yoğun şekilde görülmesi beklenen bir durumdur. Bunların başında da “idari yapı” ile ilgili olanlar zikredilebilir. Gazetenin 10. sayısında Sinop livası yönetim birimleri şöyle verilir:

“Mutasarrıflar: Zihni Beyefendi, Süleyman Necmi Beyefendi, Hüsnü Efendi, Nizameddin Bey; Kumandanlar: Alay Kumandanı Binbaşı Ali Kemal Bey, Liva Jandarma Kumandanı Nureddin Bey; Müftü: İbrahim Efendi; Kadılar: Yusuf Ziya Efendi, Mahmut Celaleddin Efendi; Belediye Reisleri: Osman Efendi, Hacı Kadim zade Remzi Bey” (1922: 1)

88. sayıda ise Sinop livası yönetim birimlerindeki değişiklikler haber verilmektedir: “Teşkilatı Esasiye Kanunu’nun 10. maddesinde mülki taksimatta; vilayet, kaza ve nahiye olmak üzere 3 derece kabul edilmiş olduğundan tebliğ tarihinden itibaren liva ve mutasarrıf unvanlarının kaldırıldığı Dâhiliye Vekâletinden bildirilmiştir.” (1923: 2)

Bunun gibi, “Liva Genel Meclisi, Evkafl İdaresi, İstimlâk Heyeti, Nafia İşleri, Sihhiye Encümenleri...” gibi kurullara ait görevlendirme ve çalışmalara yer verilmiş hatta bazı kararlar da duyuru şeklinde yansıtılmıştır:

“Sinop Bidayet Hâkimliğinden: Sinop kasabasından Kereste Tüccarı Ali Usta’nın, bugün ikametgâhı meçhul Singer Kumpanya-

sı Sinop Şubesi Memuru Yorgi Yorgiyadis Efendi aleyhine açmış olduğu davadan dolayı görülen mahkemede, mağazanın aylığı 400 kuruş kira bedeli olduğu ve Singer Kumpanyasının işgali altında bulunduğu sabit olmakla 1 Mart 1923 tarihine kadar işlemiş olan 9755 kuruş kira bedelinin % 2 hesabıyla 196 kuruş Hazine harcıyla davacının masrafları olan 967 buçuk kuruşun Kumpanya adına Yorgiyadis Efendi'den tahsiline 12 Mart 1923 tarihinde karar verilmiştir.” (1923: 2)

Gazetenin özellikle “*makam-ı mutasarrıfı'den*” başlığı altında, Sinop merkezi ve civar beldelerine dair, hemen her sayıda birkaç haber veya duyuru yayımlanmıştır:

Askerlik: “Terhis edilen İhtiyat Zabıtlarına, Ahz-ı Askeriyeden, Ahz-ı Asker Erzakı...”

Sağlık: “Sıhhiye Müdürlüğü'nden, Kazıklı Humma ve Üzücü Bir Vefat, Uygulamalı Ebelik Dersleri...”

Eğitim: “Genel İmtihanlar, Mekteb-i İdadi Müdürlüğünden, Takdir ve İhtar, Tahsil Zorunluluğu Cezaları...”

Tarım ve hayvancılık: “Hileli Sulfatolar, Arazi Sahipleri Okusun, Şap Hastalığı, Baytar Müfettişliğinden”

Gelenler-gidenler: “Yeni Mutasarrıfımızın Teşrifleri, Başmühendis Azimeti, Kıymetli Ormancılarımız”

Civar kazalar: “Durağan Nahiye Merkezinin Nakli, Boyabat'ta Zafer Abidesi Bağışları, Ayancık'ta Sıcak ve Sivrisinekler, Gerze'de Banka Açılıyor”

Seçimler: “Adaylık İlanı, Kimleri Mebus Yapacağız? Müntahip Sanilere...”

5 Mart 1339 (1923) tarihli sayısında, “*Yapılan seçim sonucunda önceki Başkan Osman Efendi oy çokluğuyla Belediye Başkanlığı'na seçilmiştir.*” ifadesiyle dönemin belediye başkanlığı hakkında bilgi veren gazete; “*Belediyeden İstediklerimiz, Sinop'ta Belediye Var mı? Kerbelâ'da mıyız? Sinop-Karasu (Erfelek) Yolu, Yol Paralarının Bir An Evvel Tahsil Olunmasına Dair*” gibi haberlerle, halkın belediye ile olan ilişkilerini sütunlarına taşır. Ayrıca dinî ve millî bayramlar “*Şehrimizde Bayram Şenlikleri, Cumhuriyet İlanı Merasimi, Şan ve Şerefle Dolu Bir Zaferin Tebriki*”; toplumsal olaylar “*Mevlidi Nebevi Okutuldu, İhtida (Müslüman Olmak), Livamızda İlkbahar At Koşuları, Deniz Banyosu ve Kurbanları, Telgraf Ücretleri, Fordson Traktörü ve Oliver Sabanı, Müsamere, Hane-*

ye Saldırı” ve afetlerle ilgili haberler; “Tehlikeli Bir Kaza, Deprem, Yeni Cuma-Çorak Köyü Sel Olayı, Donarak Vefat” başlıkları altında gazetenin sayfalarında kendilerine yer bulmuştur.

Gazete; dönemin sosyal dernekler ve faaliyetleriyle ilgili duyarlılığını da sütunlarına taşımıştır. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti “Müdafaa-i Hukuk İdare Heyetleri, Müdafaa-i Hukuk Dairesi Nakli”, Türk Ocağı “Türk Ocağı’nda Müstesna Bir Gece, Türk Bağçesi Mecmuası, Türk Ocağından: Teşekkür”, Türk Birliği “Türk Birliği’nden Muhterem Hal-kımıza, Güzel Yurt Mecmuası”, İhtiyat Zabitan Cemiyeti “İhtiyat Zabitan Cemiyeti’nden Hususi Teşekkür”, Yardımlaşma Sandığı “Teşekküre Layık Bir Hizmet, Tasarruf ve Yardımlaşma”, Dava Vekilleri Cemiyeti “Kimler Avukatlık Yapabilir? Baro Başkanlığı”, Hilal-i Ahmer “Sinop’ta Savaş Gazilerine Yardım, Bağışta Bulunanların İsimleri”, Himaye-i Etfal “Kırım Açlarına Yardım, Mûsamere Yardım Programı, Mekteplerde El İşleri, Fakir Çocuklara Yardım” gibi yazılarla sık sık gazete gündemine gelmiştir.

Gazetenin sütunlarında önemli yer tutan diğer bir unsur da, “duyuru, satış-ücret, tanıtım, bilgilendirme, teşekkür, anma, tebrik, taziye” gibi amaçlarla verilen “ilan”lardır. Bu ilanların çoğunluğu, kısa ve öz cümlelerle kaleme alınmıştır:

“Zayi: Kazaen kaybolan Ayancık’ın Türkeli Nahiyesinin Yazıcı Köyü’ne ait muhtarlık mührü yeniden yaptırıldığından eskisinin hükmü olmadığı ilan olunur.” (1923: 2)

“Teşekkür: Bir kaza neticesi olarak sol gözümde meydana gelen yaranın tedavisi suretiyle yardımına yetişmek güzelliğinde bulunan Göz Tabibi Kadri Selim Bey’e teşekkürlerimi arz ederim. Komiser Muavini İbrahim” İmzasız (1923), Sinop, S.52, s.1

“Akit: İstinaf Azasından Fuat Efendi ile Müftü zade Abdullah Efendi’nin kızı hanımın bugün Büyük Camii Şerifte akitleri yapılacaktır. Fuat Efendi mektepli ve iyi kalpli bir zattır. İki taraf için saadetler temenni ederiz.” İmzasız (1923), Sinop, S.64, s.1

Bunun yanında, dikkat çekici diyaloglarla örgülenmiş ilanlara da rastlanılmaktadır: “İki Arkadaşın Bir Akşam Görüşmesi:

-Arkadaş nereden böyle, mendilleri doldurmuşsun öyle, hele söyle.

-Dün hamama gitmiştim. Güzel bir kokunun tesiriyle bihoş oldum. Etrafa baktım, kurna başında yıkanmakta olan tanıdıkla-

rımdan birini gördüm. Yanına gittim. 'Bu ne kokusu' diye sordum. Postane karşısında Kırmılı zade'nin sabunu olduğunu söyledi.

Hemen kalktım. Doğruca dükkâna daldım, o sabundan aldım.

-Kâğıtlarda sarılı olanlar nedir, hep bunlar sabun mudur?

-Sabun aldıktan sonra dükkânın içine şöyle bir göz gezdirdim. Malum hâller dolayısıyla göz önünden kaybettiğimiz, on senedir özlediğimiz kaşar; süt gibi beyaz peynirleri görünce gönül bu ya imrendim. Daha bazı şeyler de aldım

-Dünkü gazetede ben de bir ilan gördüm. Galiba fiyat dahi ucuz. Nasıl bunları ucuza mı aldınız?

-Çok fark var. Sabun 60, birinci kristal toz şeker 60, kesme 65, kahve 130 kuruşa; kaşar, halis Balkan beyaz peynirleri sanki yağ kaymak, incir kehribar sarısı gibi. İnsan baktıkça aç gözlülüğü artıyor. Bunlardan almadan dükkândan ayrılmak istemiyor.

-Öyle ise hep alalım.” (1923: 2)

b) Köşe yazıları: Gazetelerin asıl vazifesi “halkı gündelik olaylardan haberdar etmek” olmakla birlikte, “toplumun kültürel değerlerinin korunması ve zenginleştirilerek gelecek nesillere aktarılması” da o gazetenin sosyal sorumlulukları arasındadır. Bu durum gazeteye, “mevcudu gösteren bir ayna” olmanın ötesinde “toplumun geleceğine ışık tutmak suretiyle insanlara yol gösteren projektör” vazifesi de yüklemektedir.

Bu köşe yazıları dört başlık altında tasnif edilmiştir: Sanatsal (edebi) türler, kültürel konular, Sinop’a dair muhtelif hususiyetler ile Atatürk ve millî meseleler hakkındaki metinler. Biçim ve muhteva hususiyetlerinin dikkate alındığı gruplamaya göre sıralanan bu metinler, şimdi de, örneklemeleşliğinde ve ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

I-Sanatsal (edebi) türlerle ilgili metinler: Gazetenin köşe yazıları bağlamında taranan 145 sayı içinde, hem sayı (207 adet) hem de tür çeşitliliği (şiir, mensure, hikâye, mizah, hatıra, mektup...) bakımından en yoğun türünü, sanatsal (edebi) metinler oluşturmaktadır.

Bu bölümde önce, Dr. Rıza Nur’un teşebbüsünü gazete sütunlarına taşıyan konferans türü ele alınacaktır. “*Sinop’un Tefrikası*” başlığı altında 33 sayı devam eden bu ilmi konferanslar dizisinde, “*Ermeni Tarihi*” ele alınır. Gazetenin daha ilk sayısında “*Sinop’a izinli olarak gelen, daima hastalara bakan ve ameliyatlar yapmakla meşgul olan muhterem me-*

busumuz Sıhhiye Vekili Dr. Rıza Nur Efendi, bu arada halkımızı aydınlatmak, bize birtakım ilmi hakikatleri anlatmak maksadıyla bir süre konferanslar vermek istemişler ve bu konferansları düzenlemek için bir heyet oluşturmuşlardır” şeklinde başlayan bir haberle duyurulan bu konferanslara katılım fazlalaşınca, -yer darlığından- kapıya polis dikilmesi yüzünden lise talebeleri programa girememiş ve “Siz büyüklerimizi koyuyorsunuz bizi geriye çeviriyorsunuz. Bu konferansları asıl biz dinlemeliyiz, içeridekiler yaşlı başlı adamlar! Yarın bu millete biz hizmet edeceğiz, bunun için bunları bizim öğrenmemiz lazımdır.” şeklinde sitem etmiştir. Daha sonra “Lozan Hatıraları” şeklinde kitaplaşacak bu konferansların birinde, Ermenilerin Türk heyetini tehdit edecek kadar ileri gittiklerine değinir:

“...Hülasa Ermenilere Kilikya’da yer verilmeliymiş. Dedim ki bu, olmaz bir şeydir. Türk milleti buna izin vermez, deyince Amerikalı adam kızdı, terbiyeyi bir tarafa bırakarak sertçe ‘Siz eğer Ermenilere yurt vermezseniz sizi vuracaklar’ dedi. Ben sakın sakın ‘bizim kabahatimiz mi vermeyen Türk Hükümeti olmak, biz olmasak başkasını memur ederler’ deyince de ‘Hayır sizin de kabahatiniz vardır, sizi vurunca başka şahıs yurt vermemeğe cesaret edemez’ diye cevap verdi. Söylediği sözler çok vahimdi. Bizi Ermeniler namına ölümle tehdit ediyordu.” (1922: 2)

Gazetede sayısal olarak karşımıza en yoğun şekilde (39 adet) çıkan edebi tür mensure olmuştur. Farklı kalemlerin (Cemal Hurşid 20, Cemal Uygur 3, Numan Sabit 2, E. Hakkı 2, H. 2, N. A. 2, Mehmed Senai 2, S. Hamid 1, Suzan 1, A. Şinasi 1, A. Cevdet 1, K. R. 1, A. A. 1) elinden çıkan bu mensurelere dış yapıları itibariyle genel olarak bakıldığında; bunların “kısa”lıkları öne çıkacaktır ki bu da, mensur şiir türü için belirleyici özelliklerdendir. Gazetenin genellikle bir sütununu dolduran ve 3 ila 7 paragraf arasında değişen bu metinlerin anlatımında; tasvir, tahkiye, teşbih veya tezat yoluyla tema sezdirilir ve metnin sonunda (son metin halkasında) tema verilir. Tasvir yoluyla anlatımda önce bir manzara tasvir edilir, peşinden esas anlatılmak istenen ruh hali verilir:

“...Güneş ufka karıştı. Pembe sehabeleri, sakın denizi ve sandalları, yeşil ağaçları, zümrüt otları, muattar çiçekleri, nazik kuşları... hülasa bütün tabiatı bir daha selamladı ve battı... Uzaktan dalgalanıp gelen gramofon, ud sadaları şen bir gencin münir yanık gazelleri samiamı okşarken al bayrağımın timsali olan kamer de semada hayli yükselmiş; nurlarıyla, yıldızlarıyla gurubun hoş manzarasını itmama çalışıyordu.” (1923: 1)

Anlatımda tahkiyeyi kullanan mensur şiirlerde muhteva, bir olay örgüsü içinde verilir. Hikâyenin unsurları olan vak'a, mekân, zaman ve şahıslar kadrosunun kullanıldığı bu metinlerde; konuşmak, hayal etmek düşünmek gibi durağan eylemler vardır:

“Doktorun son sözlerini tekrarlıyordu. ‘Açık ve saf hava... bol uyku, fazla iştihâ ile yemek, kitap; bilhassa kendilerini müteheyyiç ve müteessir edecek eser okumasınlar, maşallah, merak edecek bir şeyleri yok! Hepsi bu kadar...’ Ya öksürdüğüce ciğerlerinden kopup gelen kan pıhtıları ne idi? Sonra ağrıyan ve sızlayan göğsü, kesik öksürüklerle; hiç dinmeyen türlü uykusuzluk... bunların hepsi merak edecek şeyler değil miydi? ...Ne olur, diyordu, keşke Gülter gibi olaydım ah!.. Yaşasa idim, evet Gülter gibi... bir hizmetçi olarak hayata atılsa fakat ölmese idi!” (C. Hurşid 1923: 2)

Teşbih yoluyla anlatımda, birbirinden bağımsız gibi görünen iki metin halkası, temayı vermek için kurulan bir teşbih ifadesiyle bağlanır:

“...Güneşin ilk harareti altında billur zavallı jaleler ölümle-rinin takarrurunu düşünmekle titreşir ve süzülürler. Biraz sonra da elmas zerrecikleri renksiz, şuursuz bir damlacığa kalb olur... O; ebediyete kadar mehasinini, füsununun billuri zerrecikler arasında saklarken bizim önümüzden akan seyl-i şuuna zebun u münkad ruhlarımız tahatturlar, hüsrânlar, cevr ü cefalar, bir sürü serd ü kerem-i hayat ile dolar ve boşalır. Bir jalenin ömrü kadar hayatımız süreksiz fakat giryesiz, lekesiz olabilseydi ah!..” (C. Hurşid 1923: 1)

Doğrudan doğruya anlatımda ise “tasvir, teşbih, tezat” gibi unsurlara başvurmadan, anlatılmak istenenin metnin tamamına yansıtıldığı sade söyleyişlerdir:

“Bilmem size bundan bahseden oldu mu? İrade ve azim de-yince gözemen önünde her milletin tarihi ayrı ayrı resmigeçit yapar... Tatsız ve heyecansız inkılâp maceralarıyla esneyecek olan müstakbel nesle tarihin en çok hatıralarda yaşayacak hediyesi Türk'ün nihayetsiz irade ve azmiyle hazırlanan ve başarılan mukaddes inkılâplar olacaktır.” (S. Hamid 1923: 1)

Mensurelerin cümle yapılarına dikkat edildiğinde, kelime tekrarları ve tasvire dayalı terkiplerle uzatılmış, tabiatın müşahhaslaştırıldığı yerlerde hitap ve sorgulamanın ağır bastığı, kısacası dış dünyadan içe yönelişin sonucu olan tasvirle tahlilin terkibi bir üslup göze çarpar:

“...İsteseydin!..bahar ve güneş, kürre ve ecram... sen istemiş ve arzu etmiş olaydın... saadetimize birer demet ezhar-ı bahar ile şiirler, handeler, neşideler fısıldayarak seni takdise, beni tebri-ke koşarlardı... İstedin fakat ben?... arzularına ne için matbu bir köle, bir esir ve ne için?...sen de bana; bir melike, bir sultan olmadın? (C. Hurşid (1923), “Bir Saadet-i Gaibeye” Sinop, S.73, s.1

İncelenen 39 mensurede, ferdî temaların işlendiği ve sosyal temalara bile bireysel izlenimler olarak yaklaşıldığı görülür. Topluca değerlendirildiğinde muhtevanın aşk teması etrafında yoğunlaştığı görülür. Her metinde tek bir temanın işlendiği söylenemez. Temalar metin içinde birbirine karışmış,aşk teması diğer temalara zemin hazırlamıştır. Ancak mensur şiirin ana ve vazgeçilmez teması aşk; *beşeri ve karşı cinse duyulan sevmeye ve sevilme arzusu, ayrılık acısı, hatıralar*” gibi tali duygularla bütünleşmiş bir terkip halinde verilir:

“...Bu melûl, hazan-efzâ akşamların, aşinalara, hem hislere ızdırarî bir firak ü tahassürle bî-kayd ü bigâne gözüken, seyr-i şu-una bir mutavaat-ı acz ile boyun eğdiren avare ve derbeder ruhunun bütün boşluğunu; zavallı, hüviyetinin hiçliğini, gaib ellerin mukavemet-sûz acılarını, ye’s ü iştiyakını, şebâbın en mübrem sevda-yı ihtiyacını, kimsesizliğini sezdirenen âmâl-i matmure-yi mâzi üzerinde bir sünûh-ı ferda ile müteselli gezdiren tılsımlı, nâ-mukavim sihirli büyülerini var sonra da?... ‘belki yarın!...’ diyerek sürünen ve sürüklenen kaç bedbaht ve Kim bilir ah!... ne kadar mahkûm-ı saadet zavallı emelleri var!...” (C. Hurşid 1923: 1)

Mensurelerde, ferdî temalar doğrultusunda, tabiat da bir hayli yer tutar. Önce gerçek yönleriyle ele alınan tabiat, hissî feveranlara kapı aralar:

“Kozluk denilen bu köyün sarp yamaçlarına tırmanan yeşil otlar, kısa çalılar arasında koşunan sarı oğlaklar o kadar şen ve mesut görünüyordu ki!... Zonguldak’a yakın olmakla beraber onunla hiçbir münasebeti olmayan bu köyün önünden vapurumuz ağır ağır geçerken; hiçbir tarafa muhtaç olmaksızın geçinen, belki de ihracat bile yapan bu köyü kendime pek yakın buldum. Yeşil harreli dağlarında ağır ağır gezinen koyun sürüleri, geniş getiren mandalar ve inekler arasında bulunmak; sıçrayarak, çifte atarak koşarken tavukları ürkünün buzağuları sevmek; çıplak tayların sırtlarına binerek gezen çocukların yanı başında olmak; ah birazcık da olsa buralarda bulunmak için pek şiddetli arzular duydum...” (A. Şinasi 1923: 1)

Ancak çoğu mensurede tabiat, muhtevayı belirleyen aslî unsur değildir. Yazarın ruh hâline göre şekil alan tabiat; duyguların etkili terennümü için bir vasıta, bir dekordur. Tabiatın anlatıldığı mensurelerde sistemli olarak önce tasvirler yapılmış, peşinden karamsar ruh hâli anlatılmıştır:

“...Biliyorum; bahar ve çiçek, itir ve rayihaya muadil her tarafta bir elem kokusu, ezeli bir cefa duygusu ile muazzapsın... Derelerde dinlenen uzlet ve sükûn arasına; melûl melûl adeta bir enîn gibi akseden kaval sesleri, zavallı kalp sütresini insafsız bir hançer ile deşiyor. Ve sen, kalbinde hançer, gönlün ve göğsün kan içinde ızdıraplarına biraz şifa ve teselli aramak için avare koşuyor, tenha sahillerde dolaşıyorsun, ne yazık ki?... nasiye-yi tali'in tecelli-yi ma'kus elemlerinin, her yerde, yeşil meşçerenin en kuytu sükûnunda, sisli derelerin en coşkun aktığı bir kenarda, dalgaların munis serildiği kumlu sahillerde bile sana ve çok hassas hüviyetine daima hıçkırın ve inleyen bir nevâ-yı elem fisıldıyor...” (C. Hurşid 1924: 1)

Fakat tabiata dair bu menfi duygulanışın özlem ve kavuşma merhaleleriyle, olumlu bir mecraya da sevk edildiği olmuştur:

“...Vakta ki beni, hislerimi henüz tahlil edemediğim bir yaşında Sinop'tan ayırarak İstanbul'a ve daha uzak memlekete götürdüler. O zaman denizin bütün güzelliklerinden, renklerinden, dalgalarının musikisinden, mahrum kaldım. Uzaklarda da deniz vardı fakat benim memleket denizim gibi değildi... Bilmem bu hasret kaç sene devam etti. Bir sabah kendimi Sinop'a hareket etmek üzere olan bir vapurun güvertesine attığımda duyduğum sevinci tariften acizdim. O, Leyla'sına kavuşmaya giden Mecnun'un duyduğu sevinç kadar ilahi idi.” (M. Senai 1923: 1)

Gazetenin sütunlarında yoğun şekilde (36 adet) kendine yer bulan diğer edebi tür de şiir olmuştur. Farklı kalemlerin (N. Sabit 4, A. Ali 3, R. Fani 3, E. Hakkı 2, H. 2, M. İsmet 2, Turgut2, H. F 2, Dede 2, Refi 1, S. Emin 1, Remziye 1, M. Şeref. 1, Abdülhamit 1, C. Hurşid 1, S.Rifat 1, A.D 1, Şakacı 1, S.Cemal 1, Siraceddin 1, A. Suad 1, A. Hakkı 1, A.S 1) imzasıyla çıkan şiirler, biçimsel yönden ele alındığında; ölçü yönüyle, hece ölçüsünün (24 şiir) ağır bastığı görülür. Farklı hece kalıplarının denendiği (16lı-1, 15li-3,14lü-4,11li-7,8li-5,7li-4) şiirlerde; düz-çaprazmani tipi uyak, tam ve zengin kafiye ile redif, beyit ve dörtlük ile az sayıda bend, değişken duraklar gibi klasik şiir özelliklerine yer verilmiştir:

“a İştirim her zaman (7), âşıkların dilinden (7)

*a Çıkış bir Sarı Sultan (7), iç Türkistan ilinden(7)*⁷A Suad (1924), "Sarı Sultan", S.82, s.1

"a Rabbimin (3)bu eseri(4)

b Biricik (3)yıldızındır(4).

a Dört yaşında (4)bu peri(3)

b İşte benim (4)kızındır(3)." H. F (1924), "Kızım", Sinop, S.121, s.1

"a Nağmerd çizmesiyle çiğnendi (9), bütün makaddesatın (7)

a Unutuldu alemleri (8) titreten o ünlü adın (8)

a Bak! Harabeye döndü (7), cennet gibi mamur biladın (9)

b Yetiş düşman zulmüyle inler (9), yanarken bunca dindaş (7)

b Allah Allah diyerek (7) bombanı fırlat ileri arş (9)!" N. Sabit (1922), "Cihat Yolunda", Sinop, S.13, s.1

"a Güle zambak (4) dedi bir gün (4):

a Kiskanarak (4) ölgün ölgün (4)

b Sen şehidin (4)kanı mısın (4)?

b Yoksa Türk'ün (4) şanı mısın (4)

c Gül dedi (4), ben iki rengim (4)

d Hem beyazım (4) hem kırmızı (4)

c Yoktur arzda (4) benim dengim (4)

d Ey çiçeğin (4) beyaz kıızı (4)" M İsmet (1923), "Gül İle Zambak!", Sinop, S.65, s.1

Aruzla yazılan 12 şiire bakıldığında, şiirlerde muhteva ön planda olduğu için, biçimsel arayışlara girilmemiş ve aruzun iki klasik kalıbı ortak olarak kullanılmıştır. Beyit nazım birimiyle kaleme alınan 7 şiirde (Son Hitab, Venizelos'a, Sen, Muamma-yı Hayat, Merhamet Rahmettir, Ulu Gaziye, Neva-yı Esef), heyecanlı fitratı çağrıştıran kısa ama seri şiir söyleme vezni olan bahr-i remel(fâilâtün / fâilâtün "feilatün" / fâilâtün / fâilün) kullanılmıştır:

⁷ **Satr başı küçük harf:** uyak düzeni, (rakam): durak, çizgi: redif, çizgi: kafiyeyi göstermektedir.

“Hayatı pek severim, olsa da râhik-i sitem

v v - - / v v - - / v v - - / v v -⁸

Hayata hemdem olur, handeli, şehik-i kaseim”

v v - - / v v - - / v v - - / v v - R. Fani (1923), “Muamma-yı Hayat”, *Sinop*, S.63, s.1

Diğer 5 şiirde (Unutma, Felah Yolunda, Var, Hüsn ü Aşk, Tarih-i Zafer) ise, biraz daha uzun cümlelerle yazmaya müsait olan aruzun şen şakrak vezni bahr-i hezec(mef’ûlü / mefâilü / mefâilü / feülün) kalıbı kullanılmıştır:

“İnsan ne kadar olsa mürüvvet ile meftûr

- - v / v - - v / v - - v / v - -

Mağlûb-ı tefekkür, emel-i eفزâ mı hoşdûr?”

- - v / v - - v / v - - v / v - - R. Fani (1923), “Hüsn ü Aşk”, *Sinop*, S.67, s.1

Şiirler muhteva yönünden ele alındığında, dönemin sosyal ve siyasi yapısının tezahürü gereği, milli duyguları ele alan şiirlerin (16 adet) biraz daha öne çıktığı görülür. Milli Orduya ithafen (*Cihat Yolunda, Ahmet Çavuş’un Destanı ve İkinci Destanı, Hatıftan Bir Ses, Akdeniz Kıyılarındaki, Muzaffer Kağrı, Sakarya, Ülkenin Kurtuluşu, Venizelos’a...*) yazılan şiirlerde, mutlak zaferin çok yakın olduğu ve çekilen acıların son bulacağı inancı dile getirilir:

“Şarkın sînende kudurmuş hortlağını birden;

Süngünle harab eyledin, inmiş gibi gökten!..

Bursa ’nda yatan türbe-yi ecdad sana hayran;

Hayran sana ruh-ı nübüvvet, ruh-ı şehidân!..

Ağlıyorken şâd etti bizi nusreti Hakk ’ın,

Hakk ’ı ferâmuş edip gururlanma sakın!

Bu belalı gecenin işte şanlı sabahı,

Kutularım, yüce millet... bu yevm-i felahı!” N.S (1922), “Felah Yolunda”, *Sinop*, S.17, s.1

⁸ v: açık heceyi - : kapalı heceyi göstermektedir.

Bu doğrultuda yazılan şiirlerde, Atatürk'e de ithaf edilen mısralar vardır. Sinop İnas Mektebi talebeleri, atlas üzerine işlediği dörtlüğü "Mustafa Kemal, müşir-i millet" dizesiyle bitirirken, A Hakkı da "Ulu Gaziye" şöyle seslenir:

"Ey muhterem ulu gazi Kemal Paşa!

Sen celadet ve satvetinle bin yaşa!

Yaşasın muhabbetle adın her zaman

Vermeyiniz hain düşmana eman..." A Hakkı (1923), "Ulu Gaziye", Sinop, S.66, s.1

Şiirlerde işlenen diğer temalar ise aşk (5 adet) ve kadın (3 adet) ile ilgilidir. Aşkın bir çile ve naz makamı (*Sen, Hüsn ü Aşk, Sarı Sultan..*) olduğu üzerinde durulur:

"Yorgun, muzlem tıpkı bir leyl

Gibi ala gözleriniz...

Hani sevda? Kimedir meyl

Yok mu hiçbir emeliniz?

Size meftun bütün belde!

Nazlı, bin taze çiçek...

Düğümlendiniz gönlümde;

Bu hal nereye gidecek?" C Hurşid (1924), "Siz", Sinop,

S.72, s.1

Kadın temi ise, ya cepheye gidip de dönmeyen eşini bekleyen zevce ya da evlatlarına nasihat eden bir anne (*Ayşecik, Kızım, Büyük Annemin Masalı...*) şeklinde ele alınır:

"Yavrularım şöylece hep bir geliniz

Ez-dil ü can annenizi dinleyiniz.

Her sözümü eyleyiniz hüsn ü kabul

Nadim olub kalmayınız sonra melul." E Hakkı (1923), "Son Hitab", Sinop, S.48, s.1

Şiirlerde işlenen diğer bir tema da hayatın anlamına (6 adet) dairdir. Hayatın geçici olduğu (*Muammâ-yı Hayat, Unutma, Ne Vakit?*) fikri üzerinde durulur:

“Yaranı münafi eyle tev’em bu cihanın

Zan eyleme gafil ki cihan içre vefa var!

Kabil ise saklanmalı enzâr-ı beşerden

Meydana düşen kurtulamaz seng-i kaza var!” R Figani (1924), “Var”, *Sinop*, S.71, s.1

Bazı şiirlerde ise yardımlaşma konusu (4 adet) ele alınır. Balkanlardan göçmek zorunda olanlara ve kimsesiz çocuklara (*Himaye-i Etfal, Merhamet Rahmettir...*) dikkat çekilir:

“Verin zavallılara! Verelim, hep verelim;

Canavar ruhlu kışta sefalet: Of, ne elim!

Dehşetle homurduyor dışarıda fırtına, kar

Geliyor: Of Yarabbi kadın, çocuk, ihtiyar...” S Cemal (1924), “Verelim”, *Sinop*, S.116, s.1

“Şakacı” imzası ve “Günün Şakası” sütun başlığıyla verilen “*Garip Tesadüf, Boynuzlu, Boynuzsuz, Nazar Boncukları, Traşçı-lar*” gibi- 18 mizahi yazıda, genelde Sinop gündemiyle ilgili ince göndermelere yer verilir: “*Bugünlerde şehrimizde dahi herkesi meşgul eden bu meseledir; Sinop’tan kimler kazanacak, mebuslarımız kimler olacak? Geçen akşam Tophane Bahçesinde küme küme oturanların konuştuklarını şu şekilde kayıt ettim:-Ne dersiniz, erken kalkan adaylığını koyuyor. -Horus (Horo) çok olan yerde sabah geç olurmuş. -Yok, öğle değil. Malum ya bu defaki mebuslarımızın salahiyetleri ziyadeleşti. Hani bir zamanlar hükümet; ‘Harp yapalım’ dedi mi, hemen arkasından; ‘Yapalım, yapmayalım’ deyince ‘Yapmayalım’ diyen eski mebuslardan her suretle farkları vardır. Bir hikâye hatırıma geldi:*

...Uşak bir üçüncüsünü getirmiş:-Sen necisin?-Dalkavuğum ağam.-Benzemiyorsun.-Benzemiyorum ağam.-Biraz benziyorsun.-Biraz benziyorum ağam.-Sen tam dalkavuksun.-Tam dalkavuğum ağam.-Değilsin.-Değilim ağam. -Hah, işte şimdi dalkavuğu buldum, diyerek adamcağızı yanına oturtmuş.

Hikâyeyi dinleyenlerden birisi atıldı: -Hayır, dedi,biz buna benzer mebus istemeyiz. Bizim istediğimiz doğruluktan ayrılmaz, Allah’tan başka kimseden korkmaz, temiz yürekli, çok bilgili, yılmaz azimli, sarsılmaz imanlı mebuslardır. İşte biz; yarından emin

olarak bugünkü oylarımızı sevine sevine bunlara vereceğiz!” (Şakacı 1923: 2)

Gazetenin fantezi-hikâye türünde kaleme alınmış örnekleri (6 adet) arasında, Süha Neyyir’in üç bölüm halinde yayımlanan “*Ömer Onbaşının Gazası*” adlı çalışması dikkati çeker. Milli Mücadeleden kesitler sunulurken, kahramanın hissiyatıyla birlikte giriştiği boğuşmaya dair hamasi bir üslup dikkat çeker:

“...Tarlanın bir gün evvel bıraktığı bir dönümlük mahallini öğleye kadar bitirebilmek ümniyesiyle öküzlerini o yana bu yana süratle tahrik ediyordu... Kör bir sesin yamaçlardaki in’ikas-ı nagehanîsi onu iki üç dakika tevakkufa mecbur etmişti. Kulak verdi. Köyün imamı Molla Ahmet’in kendisini çağırmakta olduğunu anladı...Molla, jandarmaya dönerek ‘İşte Memiş oğlu Ömer... Hey gidi, bunun babası bütün kavgalarda ön almış, nişan kazanmıştı’ sözlerini sarf edince Ömer’in göğsü kabardı... Ayşecik’inin bütün benliğini tutuşturan sevgilerini hatırlamıyordu bile. Yalnız, yalnız bir zamanlar menâkıb-ı hayretbahşilerini umk-ı ruhunda köpüren taşkın bir hazla dinlediği dâstân-ı mefahirin zi-hayat kahramanları gibi olmak istiyordu.” (Süha Neyyir 1922: 1-2)

“Tren, gecenin kesif siyahlığı içinde bir sehab-ı sakıb gibi akıyor, fasılalı düdüklere uzaklarda medid akisler yapıyordu. Saat beşi bulmuş ve tren bu çilginca seyrine bir bidayet vermişti. Bu esnada dışarıda işitilen ‘Afyooon, Afyooon’ sesleri bütün vagonlarda gürültüler peyda ediyordu... Bir öğle vakti binbaşının mütelaşiyaneye hareketleri onun nazar-ı dikkatini celbetti. O, bu hareketlerden ileri gidileceğini seziniyordu. Zira gelen bir telgrafta taburun süratle ‘Uşak’ istikametine tahriki bildirilmişti.” (Süha Neyyir 1922: 2)

“Ömer, elinde süngüsüyle bütün arkadaşlarından ileride... atılıyor, dalıyor ve imansız göğüslerden fıskaran kanlara lakayt muttasıl, muttasıl saldırıyordu... Biraz sonra Ömer’in gür sesi işitildi. O biaman süngüsüyle her hamlesinde bir göğüs deliyordu. Bir gün süren bu kanlı muharebe ile bütün siperler zapt edilmiş ve ilk müessir darbe urulmuştu. Düşman bakiyey’üs-suyûfunun uzaklarda serseri hareketleri görülüyordu.” (Süha Neyyir 1922: 2)

Bir başka fantezi hikâyede, bir zeytin ağacı altında birbirinin olmaya söz vermiş iki gencin, yine ağaç altında nihayete eren hazin serencamesi anlatılır:

“Harbin yadigâr-ı zaferi, necip Türk’ün bir eser-i besalet ü hamaseti olan bu kahramana karşı kalbim la-yezal ve na-tasvir bir hürmetle çarparken, ma'lul ve bir külçe kemikten, bir hurda-yı mevcudiyetten başka bir şey olmayan müstakbel zevcine bir hastabakıcı kalmak kadar ancak Türk kadınlığına has bir vefakârlığı gösteren genç kıza karşı da amik bir his-i takdirle gözlerim yaşardı... Artık sahile gitmiyordum. Fakat peş peşe iki acı haber aldım. Zavallı gazi-yi ma'lul ölmüştü... İki gün sonra da, ölüm ve ademin müthiş girdaplarında erkan-ı harbisinden ayrılmayan nişanlı, mehtaplı bir gecede sahildeki zeytin ağacının dalına kendini asmış, adeta bir hazan yaprağı gibi hayatını söndürmüştü.” (Cemal Hurşid, “Zeytin Dalı”, 1923: 2)

Ekrem Sururi’nin “Ayrılık” adlı fanteziyesinde yıllar sonra karşılaşılan iki arkadaşın samimi hasbıhali konu edinilirken, diğer bir fanteziye de dönemin gündemdeki başka bir konusuna ışık tutmaktadır:

“Taaddüt-i zevcât müsaadesinin er geç kanunla kalkması muhakkak olmakla beraber onu beklemeye vakti olmayan bir Türk kıızı bakınız meseleyi nasıl halletmiş... Tam mutad sualler irad olunacağı sırada, nikâhı icra olunacak küçük hanım, başı örtülü olduğu halde içeri girer. ‘Nikâh için bazı şartlarım var. Bunları söylemeye müsaade ediyor musunuz?’... (şartları söyledikten sonra) Kız tarafından bu kadar güzel şarta mukabil, doğrusu oğlan tarafından da şart koşmak lazım. Fakat delikanlı hazırlıksız olduğundan mıdır yoksa mahcubiyetinden midir, ‘Hayır efendim’ der. Küçük hanımın vaz’ ettiği şartların hepsini kabul ediyorum.” (Mebrure Faruk, “Asri Bir İzdivaç”, 1924: 1)

Gazetede menkıbe-efsane türü olarak tefrika edilen iki yazıdan Suphi tarafından gazetenin 22. sayısında kaleme alınan “Tunca’nın Sesi”nde, Edirne’nin kahramanlık günleri “...Birden zulmetler içinden boğuk bir ses acı acı haykırdı: Türk ordusu, Türk ordusu... Bu ses çoşan surlardan gelmişti. İşte bu, Tunca’nın sesiydi.” ifadeleriyle başlayan menkıbevi üslupla aktarılırken, başka bir fanteziye de bir eşkıyanın halk nazarında yaşadığı değişim garabeti aktarılır:

“...Dillerde destan olan yiğitlik ve gençliği bugünkü mezarının şöhretinden daha az değilmiş... (Bir torba saman) yüzünden bir cana kıyan bu genç kendisine türküler, destanlar inşad ettirecek bir hayat-ı şekavet yaşadıktan sonra yine (bir torba saman) kadar âdî ve ehemmiyetsiz bir vesile ile kefareti amâlini ödemiş, naşını zâir ve civarı çobanlar olan ıssız bir vadiye gömmüşler... Türâb-ı kabri; dertlere deva ve ruhaniyeti çözülen muhabbetleri bağlayan

manevi bir ilmek imiş... Yirmi sene evvel korkunç bir şakidir diye ölüsünü temenni edilmeyecek bir merasimle uzaklara atılan birinin kabrine baş eğecek kadar küçüldük mü?” (Yakup Ahmed, “Kırbaş’ın Mezarı”, 1924: 1)

Tamamı “*Harb Hatıraları*” formatıyla kaleme alınan anı türündeki 11 çalışmadan ilk ikisi, Batum seferiyle ilgilidir. Gazi Giray’ın kaleme aldığı “*Yerinde Bir Çay Ziyafeti*”nde, kazanılan zafer sonrası karşılaşılan bir köşkte yaşananlar anlatılır:

“Köpeklerin havlamasıyla köşkten çıkan iki gencin tehditkâr halleri hayvanları uzaklaştırıp komutanın yolunu açmıştı... Toz ve topraktan renkleri belli olmayan elbiseleriyle kumandan ve zabıtlar bu güzel ve intizamlı salonun temiz mefruşatını kirletmekten çekinerek bir sandalyeye ilişmeye çalışırlarken hane sahipleri muazzam gümüş semaverî yakmışlar, misafirlerine çay ikram etmek için hazırlığa başlamışlardı... Takip eden birkaç sıcak kadeh hepsinin yüreğini ısıtmış, kuvvet ve renklerini derhal iade eden bir iksir tesirini göstermişti...” (Gazi Giray 1924: 2)

Sıdkı Hamit’in anıları, “*Sinop’un Tefrikası*” sütun başlığıyla ve halinde “*Zafer Yolunda*” adıyla 9 bölüm halinde yayımlanır. “*Harb-i Umuminin elim mütarekesinden İnönü mülhime-yi kübrasına kadar geçen senelerdeki muazzam mücahedemizin muhtelif sahnelerdeki muhtelif safhalarını Anadolu’da bizzat takip ile kadın ve erkek, İstanbullu, Anadolu bütünü bir Türk milletinin istiklal boğuşmasında nasıl fedakârlıklarla çalıştıkları sade bir dille anlatılır*” ifadeleriyle tanıtımı yapılan hatırat hakkında, yazarının şu cümleleri dikkat çekicidir:

“Millî mücahedemizin bütün safahatı necip Türk milletinin kahramanlıkları, harikaları ile doludur. İstiklalinin kurtulması için çocuk, kadın erkek bütün bir milletin yorulmadan, usanmadan nasıl çalıştıklarının hem tasavvuru hem de tasviri pek müşküldür. Yalnız Türk azmine has uluvv-ı cenaplığının, büyüklüğünün bizzat müşahidi olduğum, göğüsleri şişiren çok şerefli bazı vekayi’i hatıra defterimden aynen iktibas ile muhterem karia ve karilerimin enzar-ı mütalaasına arz edeceğim. Naçiz kalemimin hiçbir kıymet-i tahririyesi olmadığını pek bedii ise de mücahedenin azametli ve şerefli birçok vekayi’inin tasviri ile asil ve büyük Türk ruhunu terennüme çalıştığı için okuyucuların merakla takip edecekleri zannındayım. Muktebesatım defterimdeki hakikatler olup hiç hayal karışmamıştır.” (1924: 2)

Gazete sütunlarında oldukça fazla sayıda (17 adet) görülen ve çoğunluğunu Cemal Hurşid'in kaleme aldığı “*Türkiye Mucizeleri, Vakit Nakittir, İlk Mücahideler, Birlikte Yürüyelim... gibi*” makalelerde, milli meselelerle ilgili görüş ve tespitler dile getirilir:

“Emil Zola'nın doğru bir sözü var. Ölmeyen, öldürülemeyen; yalnız 'Hak' ve yalnız 'hakikat'tir. O; geç olsa da, güç olsa da bir gün mutlaka meydana çıkar... Rumluk âlemi, büyük harbin mütarekesinin ilanını müteakip işgal ordularının, İngiliz donanmalarının bilhassa ma'hud 'Averofun' İstanbul'a geldiği zamanki taşkınlıklarını ve şaklabanlıklarını, nankörlüklerini ya pek çabuk unuttular yahut da o masharalıkları bugünkü Miletios aleyhindeki karnavalları ile ödemek istiyorlar. Bugün Patrik aleyhinde nümayişler yapan Tatavla palikaryaları, papas köprü baldırı çıplakları, Galata karmonyolacıları; bütün bu Yunan entrikaları daha dün girtlakları patlayıncaya kadar istanbul sokaklarında; 'Zito (yaşasın) Venizelos!' diyerek yüzümüze haykırıyor, Türki oldu zannederek yalnız Yunanlık ve Rumluk tıynetine has bir kepezellikle, en büyük mukaddesatımıza taarruz ve tecavüz ediyorlardı. Bugün aynı ağızlar 'Zito (yaşasın) Turko!' diyerek kırmızı beyazın, Hak ve hakikatin gölgesi altına sığınıyorlar fakat Türkler işgal günlerini, Rumların silah elde Sakarya'ya koştuklarını, Türk toprağında kazanıp Yunan ordusuna iane gönderdiklerini hiçbir zaman unutmayacaklardır.” (Cemal Hurşid, “Hakikat Daima Yürür”, 1923: 1)

Genellikle “*Hasbıhal-Haftanın Hasbıhali-Biraz Hasbıhal*” gibi başlıklarla kaleme alınan 19 sohbet türü yazıda, -ülup olarak bu türün özelliklerini taşımakla birlikte- daha ziyade köylünün eğitime ve günlük yaşamına dair sorunlar ön plana çıkarılmıştır:

“Geçen cuma sabahı görevli olarak bir köye giderken evinin yakınından geçtiğim Havzer oğlu Ali Kâhya'yı sordum. Evde olduğu haberini alınca beş dakika görüşmek üzere yanına çıktım. Koca Kâhya ocağın başına geçmiş, elinde sapı kırık bir fincan kahve içiyor. Ve yanı başındaki mum iskemlesi üzerinde bir parça kâğıtla bir de kurşun kalem torbası vardı. Selam verdim, bana yer gösterdi, oturdum. Hoşbeşten, hal hatırdan ve taze yufka ekmeğiyle yağda pişmiş rafadan birkaç yumurta, biraz bal ve bir miktar tuzsuz yağdan ibaret kahvaltıdan sonra Kâhyamızdan köylerdeki Ramazan yaşayışının nice olduğunu sordum. Söz buraya gelince Ali Kâhya'da teessüf (üzüntü, kızgınlık) hâsıl olduğunu hissettim. Şimdi kaydedeceğim sözlerinin bazıları iç çekişleri arasında boğulup gidiyordu.

Kâhya'mız; köylünün bu keyifsiz halini saklamaya olan itinaları beni pek yaraladı, dedi. Beni yaralayan, üzen şey; geçenlerde Sinop Gazetemizin sütunlarında da yazdığım üzere, bizim güzel adetlerimizin pek çoğunu terk etmiş olmağımızdır. Ki o âdetimizden biri, pek güzel olmak itibarıyla, birincisi olan Ramazan Şerife'de, vaaz ve nasihat icrası için köyümüze bir vaiz getirtemiyorduk. Hâlbuki biz köylüler genel itibarıyla dinen, diyaneten, imlen, fikren ve toplum olarak hâsılı her suretle aydınlanmaya ve yol göstericiye muhtaç bulunuruz. Yalnız biz değil diğer köyler de aynı vaziyettedirler.” (“Ali Kâhya ile Hasbıhal”, 1924: 2)

Gazete sütunlarında yer alan mektup türüne ait 10 yazı incelendiğinde, genellikle köy sorunlarına değinen “*Köy Mektupları*” başlığı altında kaleme alınan yazılar dikkati çeker. Bunun yanında, 86. sayıda yayımlanan “*Suphi Nuri Bey'e Açık Mektup*” ile bir sonraki sayının “*sütun-ı edebi*” köşesinde yer alan “*Bir Mektup'tan*” adlı edebi çalışma da dikkati çekmektedir. Ancak bu türün en başarılı örnekleri, “*Cephe Mektubu*” başlığı altında kaleme alınmış iki çalışmada görülmektedir. İhtiyat zabiti M. Nuri'nin cepheden kaleme aldığı mektupta, mevcut durum ifade edildikten sonra, geride kalan ana baba ve çocuklara tavsiyelerde bulunulur:

“...Öyle zannediyorum ki bu mektup vasıl olmadan evvel, biz İzmir'e erişeceğiz. Bir taraftan ordunun emsali görülmemiş bir şevk-i cengâveraneye malik olması, diğer taraftan her adım attıkça düşmanın güzergâh-ı fîrarında bıraktığı facialar en hissiz insanları çıldirtacak derecede müthiştir... Ey cephenin arkasında gözlerini harp eden evlatlarının şehrah-ı zaferine dikmiş Sinoplu babalar, anneler! Gözlerimiz kurşun gibi, kuduz köpekler gibi önümüzden kaçan düşmanları takip ederken kalplerimiz sizden bu harap illere yağacak ihsanlara, muavenetlere, zekâtlara, sadakalara, hediyelere bakıyor.

Ey küçük mektepliler! Sizin gibi küçük fakat mektepsiz, ocaksız, kitapsız boynu büyük toprak yığınları üzerinde yarınını müthiş kıştan habersiz kardaş ordusunun geçtiği yerlere yüzünü süren kardaşlarınızı hatırlayınız. Beş kuruş olsun hediye gönderiniz. İşte sizde ordunun bir hakkı varsa bu suretle helal edilir. Bu gözümüzü karartan elim yangınlar için bütün gün yazsam bitiremem. Taburumuz hareket ediyor. Şimdilik bu kadar kâfi” (1922: 1)

Gazete sütunlarında göze çarpan eleştiri türü örnekleri (9 adet), genellikle, karşılıklı kaleme alınmış cevabi yazılar şeklindedir. Bu zincirin ilk halkası olarak Cemal Hurşid, gazetenin 59. sayısında, Zeliha Nimetül-

lah hanımın -gazetenin bir önceki sayısında çıkan- “Kadın Yazıları”na karşılık, “İlk Mücahideler” adlı bir makale yayımlar.

“Çok nezih kaleminizin mahsulü, asri kadınlık his ve ihtiyacının müvelled ve içtihadı sevimli yazılarınızı taşkın bir sürurla okudum... Pek doğru buyurmuşsunuz: Zaferde Türk kadınlığının sarf olunmuş emekler mukabilinde, bu ellerle kazanılmış hakları pek çok. Fakat bu eller, saatler sarf edilerek cilalanmamış, ‘manikür’ edilmemiş, nasırlı, kaba ellerdi... Fırkanızın teşkilatı itmam edilerek saha-yı faaliyete atıldığımız ilk gün yapacağınız, ziynet ve ihtişam meclublarına açacağınız mücahede-yi iktisadiyenizdir.” (1923: 2)

Zeliha Nimetullah hanımın cevabı hayli sert olur. Gazetenin 60. sayısında çıkan “C.H. Beye Cevap” yazısında, bu durumun müsebbibi olarak erkeklerin tavrı gösterilir:

“...evet bendeniz de, hem de pek yakından kailim ki, o cilalanmamış ellerin birçoğu, Hakk’ı niyaz-ı halas kasdıyla olsun bir defa bile Allah’a doğru kalkmadı... Fakat rica ederim söyleyin hakiki mesul kimlerdir? Ben maznun sandalyesinde sizleri, erkekleri görüyorum. Niçin bu kendini bilmez hanımları babaları, kocaları, kardaşları başıboş bıraktılar? Niçin bu hodbin erkekler haysiyetlerini satarak kızlarının, karılarının her istediklerini yaptılar?” (1923: 2),

Aslında İstanbul’da ikamet ettiği için tartışmanın hayli uzağında olan Mebrure Faruk, -belki daha önce yazdığı “Ferace Çarşaf” yazısına da göndermeler yaptığı için olsa gerek- Zeliha Nimetullah hanıma açık bir mektup yazarak tartışmaya dâhil olur:

“...Bizim böyle uzaktan mücahede-yi kalemiyenize iştirakimiz daha doğrusu -tabirimi mazur görünüz- kara kedi gibi aranızda peyda oluşumuz ihtimal henüz yatışmayan asabınıza hayli tesir edecek ve sizi biraz daha sinirlendirecek... Biz o Fatma ve Mehmedler ülkesinin her köşesinin ayrı bir cennet, biz o kümeslerin hepsinin birer kâşane, içindekilerin hepsinin birer peri, birer melek olduğunu görmek istiyoruz... ve emin olunuz ki bu meleğin yükselmesi ve yücelmesi, bu milletin asrileşmesi neye ve nelere mütevakıf ise hepsini alacağız. Yalnız eski kafaların kokmuş fikirlerini, bulunamaz ve ele geçirilemez derinliklere atacağız. Hürmetlerimi takdim eder ve daha asri bir kadın olmaya ve muhitinizi aynı seviyeye yükseltmeye gayret buyurmanızı temenni ederim efendim.” (1923: 2)

Bu sözler, tartışmanın üslubunu daha da sertleştirir. Zeliha Nime-tullah, açık mektup şeklinde kaleme aldığı cevabi yazısında, -kinayeli bir başlangıç yapmakla birlikte- İstanbul’la özdeşleşen keskin eleştirilerde bulunur Mevrure Faruk hanıma:

“...Maruf bir imzanın naçiz şahsiyetimle bu derece yakından alakadar oluşu kırık gönlüme bir parça teselli vermeyeydi açık mektubunuzu el çantamın içinde saklayarak bahsi ebediyen kapatacaktım... Kardeşleri Sakarya’da boğazlanırken ‘Genç Hristiyan-lar’ cemiyetinin bir dehliz kadar karanlık ve müsekkere salonların-da pasta tabakları uzatması hadisesinin İstanbul kadınlığının sine-sinde tebellür etmesinin sebebi, taklitçilik değil de nedir gözüüm? Dağlarının, ormanlarının tabii kokularıyla bedii hislerini tatmin eden Anadolu kadınlarından bundan sonra dahi Frenk boyalarına, kokulu sularına iltifat beklemeyelim çünkü taklit, süs, macera ve hayal onların yanına uğramamıştır ve uğramayacaktır da...” (1923: 2)

Mevrure Faruk bu yazıya, gazetenin 81. sayısındaki “*Ele verir tal-kımı kendi yutar salkımı*” sözünden hareketle çok sert bir cevap verince, ilk kaleme aldığı yazıyla bu ortamın müsebbibi olan Cemal Hurşid araya girer ve 87. sayıda yer alan “*Anlaşıldı*” başlıklı yazıyla, -gelenekle yenilik arasında yeni’yi tutar bir tarzda- hiç değilse aleni sataşmaları sonlan-dırır:

“*Mevrure ve Zeliha hanımefendiler arasındaki fikir ve te-lakki dargınlıkları geçen nüshalarda samimi bir uzlaşma, hakiki bir anlaşma ile neticelenemedi... İctimaiyatımız; tekâmül-i âtî nok-ta-yı nazarından, ne lazımsa taklit edecek! Yalnız evvelce temenni ettiğim gibi, biz şuuna tabi olmayalım. Onun Garp’tan, Efrenci di-yarlarından sürükleyip getireceği taklitler yenilikler arasında içti-maiyatımıza nakil gelen, harsımızla gayr-ı mütenasip olan zevk-i millimizi tatmin edemeyen kısımlarını tefrik ile atalım. İşte o zaman saha-yı iktisadımız bütün vüs’atıyla tevsik, biz de daha asrî ve me-sud bir huzur-ı içtimai aguşunda, ferdî birer saadet-i mutlaka ol-muş oluruz, değil mi efendim?”* (1923: 2)

İkisi de Mehmed Suphi tarafından kaleme alınan gezi türündeki yazıların “*Anadolu Köyleri*” başlıklı ilk bölümünde, Sinop-Kastamonu arasındaki köyler tanıtılırken, bu yazının bir özeti mahiyetinde şu not dü-şülür: “*Bu köylüler ki Mustafa Kemal Paşa bile ‘Bu vatanın efendisi on-lardır’ demişti. Fakat biz onlara her zaman hor bakıyoruz.*” Mehmed Suphi (1922), “*Anadolu Köyleri*” *Sinop*, S.13, s.1

“*Müşahade ve Mülahaza*” sütun başlığıyla verilen “*İstanbul’dan Ayrılırken*” yazısında ise, veda edilen İstanbul’un kartpostallık güzellikleri tasvir edilir:

“*Vapur mavi göklerin, kızıl ufukların siyaha büründüğü bir zamanda yıldızların pırıltılı ürpermeleri in’ikas eden râkid denizin üstünde pervanenin yeknesak deveranı ile ufak mevceler hâsıl ederek Boğaz’ın billuri sularına doğru akıp gidiyordu... Çamlıca’nın arkasından çıkan kamer Fatih’in bu şanlı diyarına zafer çelenklerinden örülmüş bir ay-yıldız getiriyor gibiydi. Ben bu milli zafer ay-yıldızını gecenin parlak siyahlığı altında ruhumun sızlayan iniltileriyle uzun uzun ağlayarak seyrettim.*” (1922: 2)

Gazete sütunlarını süsleyen 4 hitabe örneğinin ilk ikisi İsmail Hakkı tarafından kaleme alınmıştır. Milli Mücadelenin devam ettiğini bildiren “*Hatıftan Bir Ses*” başlıklı hitabede, “*Ey Yunan, ey düşman; sen nasıl bir hırs-ı akurâne ile zerre-yi hâki her Osmanlının hayatı kadar muazzez o güzel yurtlara pay-zen-i tecavüz eyledin? ...Gafil olma, milli orduların topları, tüfenkleri hâlâ inhiraf etmemiştir. Medar-ı iftiharları olan seyf-i besalet ü şehametleri henüz kınlarına girmemiştir.*” şeklinde Yunan’a gözdağı verilirken; “*Bir Hitabe-i Teselliyet*” adlı yazıda da, vatana olan muhabbet dile getirilir:

“*...Evet biliyorum: Her aksamın yakıldı, mamurelerin yıkıldı, mukaddesatın ve her saha-yı gülzârın ateşlere verildi. Müteessirsin... Ey nazlı vatan, sen de emin ol! Millet senin zerrât-ı hâkini, o hâk-i pâkini yine bir gülzâr-ı saadete kalb ve irca eyler. Çünkü sen ruh-ı dil-ârâm, cansın!*” (1923: 1)

Trakya Cemiyeti’nin “*İstimdadname*” adıyla yayınlattığı hitabede, “*Muhterem kardaş; artık Yunan’ın, Bulgar’ın zulmüne tahammülü kalmayan bu öz kardaşların senden medet bekliyor. Unutma ki Tanrısından sonra gözleri sendedir.*” ifadeleriyle oralarda kalanlara maddi-manevi yardım için Sinop halkı teşvik edilirken; bu çağrıya imzasız kaleme alınan “*Dini ve İnsani Borcumuz*” hitabıyla cevap verilir:

“*...Türk ilinin mukaddes harîmine ve Türk’ün mukaddesatına tecavüz eden bilumum düşmanların irtikâp ettiği mezalim ve fecayi her türlü tasavvurun fevkindedir... Muhterem din kardaşlarımız! Bütün Müslümanlara rahm ü şefkat emreden Cenab-ı Allah’ın rızasını ve yekdiğerine karşı re’fet ü muavenet etmesini ümmetine tavsiye buyuran Hazreti Peygamberin şefaatinin isticlab için; düşmanın zulmünden sizlerin rahm ü şefkatine sığınan din kardaşlarımıza yardım ediniz...*” (1924: 1)

Gazetede yer alan dört biyografi tanıtım yazısından ikisi “*Mek-teb-i İdadi ve Müsamere*” ile ilgili bilgilendirme içerir:

“Kız öğrencilerin ödülleri dağıtılması dolayısıyla İdadi Mektebi konferans salonunda düzenlenen müsamereye (eğlenceye); evvela İstiklal Marşı ile başlanarak ayakta dinlendi. Daha sonra Mutasarrıf Hüsnü Beyefendi, Livamız eğitim-öğretim hayatına ait tatlı bir hitabede bulundu. Kız öğrencilerden Makbule Hanım tarafından, büyük şairimiz Mehmet Emin Bey’in Zafer şiiri okundu... Sakarya Marşı’ndan ve kısa bir moladan sonra, öğrenci hanımlar tarafından yapılan Hilal-i Ahmer sahnesi, oyuncuların yüksek kabiliyetlerine örnek olacak bir eserdi...1. sahne: Bir yaralının yaralarını, 2 hastabakıcı hemşire, Türk kadınlığına has şefkat ve özen ile sardılar...” (1924: 2)

“Türklerin çok aziz dostu, Fransızların büyük edibi Piyer Loti gününün yıldönümü idi” ifadeleriyle başlayan Cemal Hurşid’in “23 Kanun-ı Sani” yazısı dışında, “M.Ş” rumuzuyla kaleme alınan “Sinoplu Türabi” yazısı, bu türün son örneğidir: “Seyahat-güzar olan dervişân-ı ayânesinde mergub ceziretü’l-uşşak Medine-yi Sinop’tandır. Ol diyarda Emir Efendi demekle ma’ruf ve meşhur bir nesl-i yakîn ırkı zuhurundan zuhur-ı sâkin ve huluk u hasib bir derviş-i edibdir.” (1923: 1)

II-Kültürel konularla ilgili metinler: Sinop’un kültürel yapısını ortaya koyan muhtelif içerikli köşe yazılarına, gazete sütunlarında oldukça yoğun bir şekilde (132 adet) yer verilmiştir. Bunlar arasında, eğitimle ilgili yazıların (49 adet) biraz daha öne çıktığı görülür. Bilhassa Sinop’un eğitim ortamı üzerine kaleme alınan “*Kadınlarımızın Tahsili, Mekteplerimizde El İşleri, Vazifeyi Ehline Tevdi Etmeli, Muallimlerin Terfih-i*” gibi yazılarda da görüldüğü üzere, hem mevcut imkânların yetersizliği hem de yapılan yanlış uygulamalar eleştirilmiştir:

“Maarif Vekâletinden son olarak Liva Makamına gelen iki genelgede; Livamız Erkek Öğretmen Okulu kaldırıldığı gibi - Livaya başka bildiri olmadığına göre- Sinop İdadisinin Genel Bütçeye dâhil edilen 21 İdadi arasında olmadığı anlaşılıyor... Sultanî Mektepleri ve Vilayet merkezlerine Erkek ve Kız Öğretmen Okulları yapılıyor. Livaların bu okullardan birisine olsun sahip olmaya hakkı yok mu? Bu program Liva halkını sadece İptidai tahsiliyle ve cehalet içerisinde bırakmaktan başka bir netice verir mi? Maarif Vekâletinin yanlış olduğunu gördüğümüz bu kararını düzeltecekleri ümidindeyiz.” (H, “Maarifte Terakki mi Terdi mi?”, 1923: 1)

Ancak “Hayat Mektepleri, Köylünün Dertleri, Köy Mekteplerimizin Hali, En Hayırlı İş” gibi yazılarda gündeme getirilen eğitimle ilgili yorumların çoğunluğunda, özellikle köylerdeki okuma yazma faaliyetlerinin gerekliliği üzerinde ısrarla durulur:

“Köylü Ağalar: Sizinle her hafta okuma-yazma hakkında biraz konuşmak isterim. Okuma yazmanın bir insan için ne kadar lazım olduğunu artık içinizde anlamayan, bilmeyen yoktur sanırım. Bunu bilmek ve anlamakla beraber yine çoğumuz buna ehemmiyet vermiyoruz. Birtakım köylülerimiz: ‘Canım ben hükümete kâtip olacak değilim ya. Nasıl olsa evvel-ahir rençperim. Çok şükür tarlamız, çiftimiz çubuğumuz var. Neme lazım benim, niçin yıllarca mekteplerde dirsek çürüteceğim. Ömrüme yazık değil mi?’ gibi pek yanlış bir düşüncede bulunuyorlar... Geçen gün Maarif Vergisi sebebiyle bir köy halkının: ‘Biz çocuklarımızı çifte çubuğa yardım ettireceğiz, mektebe gönderemeyiz.’ diye dilekçe verdiklerini gördüm. Yazıklar olsun bu adamlara. Bir iki günlük faydaları için evlatlarının geleceklerini köreltiyorlar da haberleri yok. Şu sırada asıl çiftçiliği yapacak birçok sağlam kolların hudut boylarında oldukları malumdur. Bu sebeple köylerde ufak çocukların da yardımına ihtiyaç olduğu şüphesizdir. Fakat bu konuyu Hükümet de vaktiyle düşünmüş. Orak zamanı olan şu mevsimlerde mektepleri tatil ediyor. Bu zamanlarda istediğimiz kadar çocuklarımıza hizmet gördürebiliriz. Fakat Ekim’den Haziran’a kadar çocuklarımızı herhalde tahsilden alıkoymamalıyız. Sonra yalnız ‘Namaz surelerini bellesin yeter’ diyenler de çok yanılıyorlar. Daha doğrusu kaba sofilik yapıyorlar. Eğer yalnız bir iki sure bilmek yeterli olsaydı Peygamber Efendimiz Hazretleri hiç bir zaman ‘Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz.’ diye buyurmazdı.” (Hüseyin Hilmi, “Okuma Yazma 1-2-4-5”, 1922: 2)

“Fransa’nın, Almanya’nın bir şehir halini almış ve halkının % 98’i okur-yazar olan köyleri için yapılmış kanunlar, bizim aralarında tek jandarmanın uğramaya cesaret edemeyeceği kadar vahşileri bulunan bazı köylerimiz için uygulanmasının zor olduğu kanısındayız... Bu konuyla alakalı bir hatıramı arz edeyim: 1915 senesi ortasında Doğu cephesinde Çiriş isminde bir köye uğradık. Köy halkının yarısı Müslüman, yarısı Ermeni idi. Bir subaşında biraz otururken genç bir adam geldi. Efendim; mektebimizi ve kilisemizi ziyaret etmez misiniz dedi. Kalktık, biz ayrıca yürüdük. Bir defa mektep köyün en güzel ve emsalsiz bir binası idi. İçeri girdik, birkaç dersane, 3’er kişilik dolaplı sıralar, güzel bir kütüphane

odası aynı zamanda araştırma ve konferans salonu imiş. Başlarında 2 genç muallimi bulunan çocukların temizlik ve düzeni cidden gıpta edilecek bir derecede idi. Muallimlere tahsiliniz nerede diye sordum. Biri Prusya Ziraat Mektebi'nden, diğeri Sivas İdadisinden mezun olduklarını söylediler ve muallimlerden biri civarda bir de ziraat bahçemiz var, bu sayede bu seneden itibaren mektebin masrafının karşılandığından başka genişlemesi ve islahı için para temin ve köyün fakir çocuklarına yardım edeceğiz dedi. Bu havalideki Ermeni köy mekteplerinin çoğu böyleydi. Bu mektepleri o köyün ahalisi değil Ermeni cemaat teşkilatı vücuda getiriyordu. Demek istiyorum ki bizde de bu gibi işleri köylüden beklemek hatasına sapmayalım. Daha çok zaman bu vazifeler hükümetin sırtında olacaktır... Ey köylü dayı! Ağalık, efendilik, beylik, hâkimlik para gibi kazanılır. İşte siz de bu kuvvetleri kendinizde duyarsanız o zaman her şeysiniz ve bu yurdun hakiki sahiplerisiniz. Bunun için okumak lazımdır. Hâlbuki bu sizden geçmiştir. Yalnız Allah'a, vicdana, vatanına karşı bir vazifeniz var, o da çocuklarınızı ne yapıp edip okutmaktır. Eğer böyle yaparsanız ancak onların devrinde köylü her şey olur. Bunun için feryat edin, bizi okutun hem iyi okutun deyin. Bunun için hükümet sizden fedakârlık isterse hemen yapın. Kısaca; Hükümetten, herkesten, her şeyden şunları isteyin. Yol ve illa mektep." (Cevdet Kerim "Hasbıhal", 1923: 1)

Gazetenin köşe yazıları arasında, tarihe ait yorumların da bir hayli fazla (32 adet) olduğu görülür. Özellikle Sinop tarihi üzerine yoğunlaşan "Sinop Kalesi'ne İlk Bakış, Sinop'ta Pervanezadeler, Selçukluların Sinop Seferi, Alâeddin Medresesi Önünde Bir Ders" gibi yazılarda, şehrin tarihî ve kültürel dokusuna ait bilgi ve belgeleri kayda alma gayretleri dikkat çeker:

"Felsefe tarihinde; Milattan 13 sene evvel 'Diyogenis'in ve onu takiben ismi hatırımda kalmayan yine bir Hristiyan filozofun Sinop'ta dünyaya geldiklerini görmüştüm... Sinop'un M.Ö. 639 tarihinde Kimmerler tarafından inşa edildiği yönündedir. Kimmerler, savaşçı bir kavim idi. Çok eski zamanlardan beri Kafkasya dağlarını aşarak İran'a, Anadolu'ya akınlar yaparlardı. Bu kavimden ve bu olaylardan bahseden tarihler, Kimmerlerin Ari kavminden olduklarını, Karadeniz'in kuzeyinde Don Nehri'nden Dinyeper Nehri'ne kadar olan bölgede iskân eden 'İskitlerin' saldırısına uğrayarak bir kısmının 'Jutland' (Danimarka) taraflarına kaçarak 'Kimi-periens (Kimiber)leri yani Kimmerleri meydana getirdikleri, diğer kısmının da Anadolu'ya geçerek Karadeniz ve Bahri Sefid (Akde-

niz) boylarında yerleştiklerini söylüyor. Tarihçi Herodot, İskitlerin İslav olduğunu iddia ediyorsa da bunların soylarını belirlemek hususunda pek çok incelemelerde bulunan Rus tarihçilerinden Salavyof ve Macar Âlimi Vamberi bunların Turanî olduklarında ısrar etmekte, MÖ 708 tarihinde Anadolu'yu istila eylediklerini göstermektedirler.” (Kerim Refi “Sinop’un Tarihi”, 1923: 1)

Konuyla ilgili “Sinop Kitabeleri Münasebetiyle, 291 Sene Evvel Sinop, Mahalli Malumat-ı Tarihîye, 600 Küsur Sene Evvel Sinop” gibi yazılarda ise “Sinop kitabeleri” üzerinde durulduğu görülür. Çoğunlukla Hüseyin Hilmi'nin eseri referans alınarak yapılan yorumlarda, Sinop'un çok eski bir yerleşim yeri olduğu örnekleriyle ortaya konulmaktadır:

“...Hüseyin Bey kitabının içindekileri iki kelime ile açıklamıştır. Sinop'ta geçmişimize ait ne kadar eserler varsa, bu kitapta bahsedilmiştir... Kitabelerin büyük bir kısmı Arapça ve pek azı Farsça ve Türkçedir. Bunların en eski tarihli Keykavus bin Keyhüsrev zamanına ve H. 612 (M. 1215) senesine aittir. Sinop'u ele geçirdikten sonra burada çok kalmamıştı. Sinop'ta Türk idaresini kurup, kaleyi tamir ettikten sonra Konya'ya dönmüş ve fakat halktan öküzü ve tohumu olmayanlarla isyancı kaçakları da beraberinde götürerek onları kendi vatanında yerleştirip üretici bir hale getirmiştir.” (Kerim Refi 1923: 1)

Köylüyü tarımsal faaliyetlere teşvik eden “Çiftçilerimize-Bağcılık (14 sayı), Zirai Muavenet, Köylünün Dertleri... gibi” yazılarda (21 adet) ise, zirai çalışmaların geliştirilmesi hususunda yapılması gerekenlere dair yorumlara yer verilir:

“Sermaye yok, köylümüz fakir, yollar ve nakliye vasıtaları (ulaşım araçları) yok. Cahiliz. Ziraat etmeyi bilmiyoruz. Bunlar esaslı sebeplerdir. Çiftçi bir halk ve geniş arazi ve meralara sahip olduğumuz halde senelik ürünlerimiz içerideki ihtiyacımıza bile yetmiyor. I. Dünya Savaşı'nda bunun acı neticelerini gördük. Her yerde, her memlekette birçok ziraat, ticaret ve sanayi evleri vardır. Bunlara hükümet para olarak yardım eder. Biz bunlardan mahrumuz. Memleketimizi zenginleştirmek için ziraatın terakkisine ve köylünün refahına çalışmak, çiftçileri tefecilerin, faizcilerin elinden kurtarmak; yolları, araçları çoğaltmak, eğitim-öğretimi ilerletmek ve milli ürünlerimiz ne ise onların ziraatının çoğaltılmasına uğraşmak ve ziraat usullerini yenileştirerek artık eski zamandan kalma usullere veda etmek lazımdır. Ayrıca, tefecileri ortadan kaldırmak için hükümet köylüyü korumalıdır ve bir taraftan da köylünün

zirai ihtiyaçlarını karşılamak için köy bankaları, biriktirme ve borç sandıkları açmalıdır.” (Çiftçi “Ziraat Niçin Terakki Edemiyor”, 1922: 2)

Köylünün tarımsal faaliyetlerde karşılaştığı sıkıntılara çözüm yollarını gösteren “*Fordson Traktörü ve Oliver Sabanı, İktisat-İktisat, Milletın Parasıyla*” gibi yazılar (13 adet), verimliliği artırıcı gelişmeleri teşvik eden yorumlar içermektedir:

“Evvelki gün memleketimizin caddelerinde bir traktörün dolaştığını gördük. Vilayet Makamı aracılığı ile getirilen bu traktör ile Memleket Hastanesi'nin yanında bir tarlada memleketin hatırı sayılır kişileri, ahali huzurunda deneme yaptı... Köylerimizin büyük bölümünde traktörün işleyeceği muhakkaktır. Binaenaleyh, köylülerimiz birleşerek, ortaklıklar kurarak bu gibi makine ve aletleri temin etmek çarelerine başvurmak hususunda vakit kaybetmesinler. Traktörün temin ettiği faydaların 2. sayfada dikkatlice okunması temennimizdir.” (Cemil Uygur “Zorluktan Kolaylığa”, 1923: 1)

Köy halkının karşılaştığı sağlık sorunları “*Geçici Hastalıklar (4 sayı), Sularımızın Temizlenmesi, Çiçek, Şap Hastalığı*” gibi yazılarla (12 adet) gündeme getirilirken, halkın sağlık konusundaki cehaletine dikkat çekilir ve çözüm yolları sıralanır:

“Geçenlerde Boyabat köylerinden birinde baş gösteren çiçek hastalığını memurlara haber vermemişler, hastalıktan ölenleri de hekime bildirmemişler... Be Allah'ın kulu! Hekimini, ilacını hükümet senin köyüne kadar gönderiyor, hem de bes bedava. Sonra ilaç tedavisi alanların hastalıktan kurtulduklarını işitip duruyorsun! Hastanı gizlemekle sanki eline ne geçecek? Evladının kanına girdin, günahkâr oldun bir; kanuna karşı geldin, ceza göreceksin iki...” (K.R “Oldu mu Ya?”, 1923: 1)

Basın hayatına dair kaleme alınan “*Sinop'ta Yeni Bir Devre, Gazete ve Mesleğimiz, Anadolu'da Gazetecilik*” gibi yazılarda (5 adet), basının gerekliliği vurgulanır:

“Hükümet merkezi olan veyahut İstanbul gibi dünyanın dört köşesiyle alakası bulunan yerlerde neşredilen gazeteler ile diğer vilayet ve liva merkezlerinde çıkan gazeteler arasında bir hayli fark vardır. Ankara gazeteleri sıkışınca çeşitli dairelerden alacakları haberlerle sütunlarını doldurabilirler. İstanbul gazetelerine ise yalnız asayiş olayları yetiştir. Haber kaynakları pek fakir olan bi-

zim gibi matbaalar ise haberlerden çok, memlekete faydası olan yazıları koymak suretiyle noksanlarını tamamlayabilirler ise yine pek büyük bahtiyarlık sayılır. Biz bu noktaya özen göstermekle beraber okuyucularımıza mümkün olduğu kadar taze haberler yetiştirmenin de çarelerini düşündük ve bulduk.” (“İzah”, 1923: 1)

III-Sinop’la ilgili metinler: Gazetenin daha ilk sayısında yer alan “Sinop’umuza ve onun gençliğinin önüne ilim ve edep, köylüsüne doğru yol ve rehber sayfeleri açılacaktır.” şeklindeki açıklama, günlük kısa haber ve duyurularda olduğu gibi, köşe yazılarında da yerel gündeme yer verileceğini göstermektedir. Nitekim -sanatsal (edebi) türlerle ilgili metinlerin haricinde- hemen hemen tüm metinlerde, yazının Sinop’la bir şekilde ilişkilendirildiği görülmektedir.

Gazetenin 145 sayısı incelendiğinde, Sinop ve kazalarını konu alan 72 yazının 27’sinin idari (valilik, belediye veya diğer resmi kurumlar) çevrenin yönlendirmesiyle kaleme alındığı görülür. Bu yazıların çoğunluğu -Ankara’da İktisadi Hamleler, İntihab Dolayısıyla, Kazalarımızda Sinop... yazılarındaki gibi-halkı bilgilendirme amaçlıdır:

“Liva Mutasarrıfı Hüsnü Beyefendi’nin başkanlığında 22 Mayıs Salı günü yapılması kararlaştırılan İlkbahar At Koşuları pek kalabalık seyirciler huzurunda yapılmıştır. ...1. ye 20 ve 2.ye 10 lira ikramiyesi bulunan 1400 m.lik bir daire 2 defa devredilecekti. Yarışa 4 hayvan iştirak etti. Sıkıntılı ve sinirleri geren 1-2 dakikadan sonra Kavi zade Nazmi Bey’in oğlu Mehmet Bey’in Reyhan ismindeki yağız aygırı, devri 5 dakikada tamamlayarak 1. ve Kavi zade Zeynel Bey’in Derviş adlı doru aygırı da 5 dakika 6 saniyede 2. gelmişlerdir... Yarış yerinde akşama yakın pehlivan güreşleri icra edilmiş ve daha sonra güneş ufukta batmak üzereyken seyirciler de uzayıp giden bir kafile hâlinde hep birden şehre doğru inmeye başlamışlardı. Bu gibi koşuların Sonbaharda da icrası samimi bir dileğimizdir.” (“Livamızda İlkbahar At Koşuları”, 1923: 1)

Bazı yazılarda ise -çoğunluğu “makam-ı mutasarrıfı”den başlığıyla verilen duyurular dışında- “Tahlis Edilen Kardaşlara Yardım, Hilal-i Ahmer’in Temenniyatı, Kanuna Hürmet Farzdır, Tekaiüd Kanunu” yazılarındaki gibi, isteklerle uyulması gereken kurallar hatırlatılmıştır:

“Dar’ül Muallimin ve Mekteb-i İdadi Müdürlüğünden: Tedrisat-ı İptidaiye Kanununun 43. maddesi gereğince İlköğretim Mekteplerine muavin ve muavine olacaklar için Ağustos’un 1. gününü Liva merkezinde bir ehliyetname imtihanı yapılacaktır. Bu imtihana katılabilmek için erkeklerin yaşı 19’dan aşağı ve 35’den yu-

karı, bayanların yaşı 17'den aşağı ve 35'den yukarı olmamak ve cinayet veya ahlaka uymayan bir suç ile mahkûm ve mesleği yapmaya engel olacak özür ile malul bulunmamak şarttır.” (1923: 2)

Sinop'un sosyal yaşantısından kesitler taşıyan ve bazen eğitimciler bazen de halk içinden eli kalem tutan kişilerce gazete sütunlarına aktarılan yazıların çoğunluğunda (45adet), şehrin gündelik yaşantısına dair izlenimlerle toplumun nabzı tutulmaya çalışılır. Bu doğrultuda kaleme alınan “*Nurlu Geceler, Cumhuriyet İlanı Merasimi, Çifte Bayram, Neşe Günleri*” gibi yazılar, millî ve manevi duyguları yansıtan birer ayna hüviyetindedir:

“Kahraman milletimizin kazandığı kesin ve üstün zaferle gerçek olan milli gayelerimiz, uzun müzakerelerden sonra milletlerarası anlaşma ile de sağlanarak; Kurban Bayramı içinde bize bir de Sulh Bayramı yaşattı.. Sinop'un eğlence yerleri beş gün beş gece taşıp taşıp boşaldı. Halkımız umulandan fazla bir heyecan ve milletimize has bir düzenle bayram günlerini kutlayarak, yapılabilecek milli tezahüratın tamamını icra etti. Hamiyetli kayıkçı esnafımız, kayık yarışlarına ait bütün hâsılatı Hilal-i Ahmer'e hediye etmek suretiyle büyüklüklerini gösterdiler. Pehlivanlarımız da bir günlük hâsılatlarını tamamen Şehit yetimlerine tahsis ettiler. Fukaranın parası yok fakat kalbi toktur derler, ne kadar doğrudur...” (1923: 1)

Sadece halkın ortak sevinç kesitleri değil, “*Deniz Banyosu Kurbanları, Ormanlarımızın Tahribatı, Kahbeliğin Cezası, Kerbela'da mıyız*” yazılarındaki gibi, toplumsal acılara dair izlenimlere de gazete sütunlarında yer verilmiştir:

“12 Temmuz Çarşamba günü, saat 9.30 sıralarında ansızın yağmaya başlayan yağmurun şiddet ve bolluğundan meydana gelen selden Karasu Nahiyesi merkezindeki İlköğretim Mektebi binasıyla Jandarma Karakol hanesi ve Arabacı oğullarından rahmetli Hüseyin varislerinin 2, Recep varislerinin 1 evi ve 7 dükkân tamamen yıkılmış ve içlerindeki eşyalardan hiç bir şey kurtarılamamıştır... Ayancık'ın Sagre Köyü'nden Ahmet oğlu Mehmet Ali'nin de hayvanıyla beraber boğulduğu, Boyabat'ın Karamusalı Köyü'nden Kabakçı oğlu Asker Sadık'ın evine yıldırım isabet ederek oğlu 9 yaşlarındaki Bekir'in vefat eylediği haber alınmıştır.” (1922: 1)

IV-Atatürk ve Milli meselelerle ilgili metinler: Gazetenin çıktığı dönemin Milli Mücadele ile Cumhuriyet'in ilanı yıllarına denk geldiği düşünüldüğünde, Kurtuluş Savaşı coşkusunun ve Gazi Mustafa Kemal'e

ait sitayiş dolu yazıların (44 adet) kaleme alınmış olması gayet tabiidir. Özellikle “*Mustafa Kemal Paşa'nın İzmit Nutku, Gazi Paşa'nın İhtarı, Sulh Olmayacak mı*” gibi yazılarda da karşılaştığı üzere, Atatürk'ün nutuk veya beyanatlarından hareketle yapılan yorumları içeren yazılarda, sulh sonrası ülkenin durumu için Atatürk'ün görüşlerine yer verilir:

“Cenâb-ı Hakk'a şükürler olsun ki millet üç buçuk senelik kahramanâne cidalden sonra kendisini ebediyen esaret zincirleriyle bağlamak isteyenleri mağlup etmiş ve istiklaline sahip olmuştur. Bu istiklalin sadece askerlerce değil siyaseten, idareten, iktisaden kuvvetlendirilmesi lazımdır. Evet, bu zafer, bize bir imkân bahşetmiştir. Biz, bu imkânı memleketimizin, milletimizin münevver, mesut ve müreffeh istikbali için kullanacağız...” (1923: 1-2)

Bu doğrultuda İsmet Paşa'nın, Rauf Beyin ve Rıza Nur'un beyanatlarına da yer verilen gazetede; Mehmet Emin'in beş bölüm halinde kaleme aldığı “*Halk Hükümeti, Halkçılık*” başlıklı değerlendirmeleri, şu dikkat çekici dizelerle başlar: “*Rab varken, onun mihrabı varken / Bir mabud-ı hükümdar, bir taht ne demek? / Bu tahtlar önünde insanlar neden / O altın putlara alın egecek? / Sorarım milyonlar fertler için mi? / Katiller için mi zayıfın boynu? / Kadının, çocuğun nasibi kin mi? / Bir halkı ezmek mi Rabbin kanunu?*” (1923: 1)

Gazetenin 14. Sayısındaki,

“Düşmanın caniliğini bastırarak İslam Bayrağını İzmir ufuklarında dalgalandıran, bu suretle hep ağlayan esir anneleriyle bekârları, yetimleri kurtaran ve milli tarihimize pek muhteşem bir zafer sayfası ilave eyleyen mukaddes ordumuza karşı teşekkür ederken; bütün okuyucularımızı, bilhassa bir haftadır geceli gündüzlü devam eden milli tezahürat içinde coşkularla dolan Sinoplularını gazetemiz tebrik ederken çok yakın bir zamanda milli emellerin tecellisini Cenabı Hak'tan niyaz ederiz.”

ilanıyla duyurulan zafer coşkusu; gerek “*Coşan Yüreklerin Tezahüratı, Bayram Topları Atılırken*” gibi kutlama haberleriyle gerekse şehir insanının kahramanlıklarını öven yorumlarla gündeme getirilmiştir:

“Gerek Harb-i Umumi'de ve gerekse İstiklal Mücadelesinde pek büyük ve emsalsiz fedakârlıklar gösteren ve bu uğurda bir kolunu ve son muharebede de diğer kolunu kaybetmiş olan kahraman hemşerimiz 4. Kolordu Kumandanı Sinoplu Miralay Kemal Bey; son taarruzda kumandasında bulunan birlikleri ile Afyonkarahisar'da düşmanın üzerine süngü hücumuyla atılarak ilk evvel düş-

man saflarını yarmayı başarmış ve bundan dolayı rütbesi de Mirli-valığa yükseltilmiştir. Bu sebeple hemşerimiz olmak itibarıyla pek büyük bir sevinç ve gurur duyuyor, kendilerine gazetemiz adına tebriklerimizi arz ediyoruz.” (1922: 2)

c) Gazetenin yazar kadrosu: Gazetenin 1338-1340 arasında çıkan sayıları incelendiğinde, yazı türü çeşitliliği kadar, yazar kadrosu zenginliği de göze çarpar. Dönemin ekonomik şartları ile İstanbul-Ankara gibi idari merkezlere uzaklığı düşünüldüğünde, çoğu yerel eğitim camiası kalemli olmakla birlikte, Sinop’un Cumhuriyet dönemindeki kültürel hareketliliği daha açık bir şekilde ortaya konulmuş olur.

Muhtelif türlerde kaleme alınan 70 “imzasız” yazıyla konferansları 33 sayıda verilen Dr Rıza Nur dışında, 17 sayılık “Çiftçilik ve Bağcılık” seri yazılarıyla Ziraat Mühendisi Mehmet İlhami, 18 bölümlük “Günün Şakası” başlığıyla “Şakacı” rumuzu, 6 sayılık “Bulaşıcı Hastalıklar” yazısıyla Sıhhiye Müdürü Dr Said, toplumsal meseleleri 12 farklı makaleyle değerlendiren K.R; gazetedeki tek tip yazı kaleme alan müellifler olarak dikkat çeker.

Kültürden siyasete, gündeme dair meselelerden sanatsal metinlere kadar farklı sahalarda kaleme alınan ve çalışmaya temel teşkil edilen muhtelif türdeki 455 yazı incelendiğinde, sütunlarda en fazla karşılaşılan imza, “C H” rumuzu ya da Cemal Hurşit’tir. Gazetenin 7 Mayıs 1338 (1923) tarihli 48. sayısındaki ilk yazısında, “Mekteb-i İdadi Müsameresi” başlığı altında öğretmenlik yaptığı okulla ilgili bilgiler veren Hurşit; - “Sırtlan, Gönül Kimi Severse” uzun hikâyeleriyle “Solgun Çiçekler” adlı 4 sayı çıkan edebi derginin yanında-gazetenin yaklaşık 100 sayılık yayın süresi boyunca, muhtelif türde 41 yazı (18 mensure, 12 makale, 6 sohbet, 2 fantezi, 1 şiir, 1 mektup, 1 eleştiri) kaleme alır.

Sinop matbuatına İstanbul’dan iştirak eden Mebrure Faruk’un muhtelif türdeki 12 yazısı (4 makale, 3 mektup, 3 eleştiri, 1 sohbet, 1 fantezi) ile Zeliha Nimetullah’ın 8 (2 makale, 2 mektup, 4 eleştiri) çalışması; gazetedeki kadın yazılarının yoğunluğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca Süha Neyyir’in üç bölümlük hikâyesi, Suzan’ın bir mensuresi ile Remziye ve Münire Şeref’in birer şiiri de bu doğrultuda ele alınabilir.

Mekteb-i İdadi Müdürü Hüseyin Hilmi’nin eğitimle ilgili 17 makalesi, Türkçe öğretmeni İsmail Hakkı’nın eğitime dair beşer makale ve sohbeti, Tarih öğretmeni Turgut’un 6tarihi makalesiyle 2 şiiri, İttihat Mektebi Başmuavinlerinden Numan Sabit’in muhtelif türdeki (3 şiir, 2 mensure, 7 makale) 12 çalışması, Hava Subayı Cevdet Kerim’in 4 bölüm-

lük hasbıhali, Türkeli Nahiyesi Müdürü Cemil Uygur'un köy ve köylü sorunları içerikli 12 (3 mensure, 2 mektup, 7 makale) yazısı, Çorak Köyü muhtarı Havzer oğlu Ali Kâhya'nın yine köye yönelik 7 (4 sohbet, 3 mektup) kalem tecrübesi; *Sinop Gazetesi*'ndeki yerel imzalar olarak göze çarpar.

Sanatsal metinler yönüyle Sıtkı Hamid'in 9 bölümlük Milli Mücadele hatıratı, M. Suphi'nin 2 gezi ve 1 menkıbesi, H. Fehmi'nin 2 şiir ve 4 mensuresi, E. Hakkı'nın 2 şiir ve 3 mensuresi, R. Fani'nin 3 şiir ve 1 mensuresi, M. Senai'nin 1 mensure ve 1 fanteziyesi; gazete sütunlarında belli seviyede bir edebi dilin oluşumuna katkı sağlamıştır.

Gazete sütunlarında az sayıda da olsa Sinop dışı imzalara yer verilmiştir. "A. Ali" rumuzlu 3 şiiriyle Ahmet Ağaoğlu, "*Halkçılık ve Halk Hükümeti*" başlıklı 4 bölümlük seri yazısıyla Mehmed Emin, birer şiiriyle Siraceddin ve Samih Rifat; Sinop matbuatına dışarıdan destek veren isimler arasında sayılabilir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Cumhuriyet ilanının bir yıl öncesiyle başlayıp Cumhuriyetin ilk iki yılında (1922-1924) çıkmaya devam eden Sinop Gazetesi'nin 145 sayısı ile ilgili gazetenin biçim ve muhtevasına dair tespit ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. İlgili sayılardaki metinlerin şekil ve içerik bakımından tahlili yapılmak suretiyle, Cumhuriyet dönemi matbuatı bağlamında, Sinop'un edebî ve kültürel zenginliğinin detaylı şekilde tespit edilmesi amacıyla böyle bir sınır sınırlamaya gidilmiştir. Ayrıca bundan sonra çıkan sayılar, yeni kanunların çıkması ya da düzenlenmesi ile ilgili yazılarla dolu olduğu için, ilk sayılardaki kültürel ve edebî hareketliliğe rastlanılamamıştır.

Gazetenin fizikî yönüyle ilgili birkaç belge ve fotoğraf, konuyu muhatapların gözünde somutlaştırma gayreti olarak, çalışmanın sonuna "Ek-2: Belgeler-Fotoğraflar" başlığıyla eklenmiştir. Gazetenin gündelik müdürecatına dair "haber, duyuru, ilan" gibi rutin bölümler de, kısa birkaç örneklemeyle sunulmuştur.

Çalışmanın yoğunlaştırıldığı asıl unsur, dört bölüm halinde tasnifi yapılan ve gazetenin iki yayın dönemi boyunca sütunlarına taşıdığı 455 köşe yazısıyla ilgilidir. Gazete hakkında bilgi sahibi olmak isteyen araştırmacılara kaynak oluşturulması amacıyla hazırlanan ve çalışmanın sonuna "Ek-1" şeklinde ilave edilen konu tasnifli kronolojik dizinde de görüleceği üzere, hem yazı zenginliği hem de sütunlarda görülen imza çeşitliliği, Cumhuriyet dönemi Sinop matbuatında ciddi bir hareketlilik oldu-

ğunu göstermektedir. Muhtelif yazı türlerine ait kısmi değerlendirme ve alıntılar bile, daha kapsamlı araştırma ve örneklemeler yoluyla ve derinlemesine ortaya konulması gereken bir kültürel zenginliği haber vermektedir.

Ek-1: KONUSUNA GÖRE DİZİNLER

1. Sanatsal (Edebi) Türlerle İlgili Metinler Dizini:

- A A, (27 Ağ. 1923), “Sütun-ı Edebi: Gurubda”, *Sinop*, S.75, s.1 (mensure)
- A Ali, (21 My. 1923), “Erken Kalkın”, *Sinop*, S.50, s.1 (şiir)
- A Ali, (23 Ns. 1923), “Çiftçi Türküsü”, *Sinop*, S.46, s.1 (şiir)
- A Ali, (28 My. 1923), “Cenab-ı Hak Hazretleri”, *Sinop*, S.51, s.1 (şiir)
- A Cevdet, (28 Hz. 1923), “Sütun Edebi: Zeytinlikte”, *Sinop*, S.59, s.1 (mensure)
- A D, (16 Ağ. 1923), “Sütun-ı Edebi: Neva-yı Esef”, *Sinop*, S.72, s.1 (şiir)
- A Hakkı, (23 Tm. 1923), “Ulu Gaziye”, *Sinop*, S.66, s.1 (şiir)
- A R, (18 TE. 1923), “Sütun-ı Edebi: Sonbahar”, *Sinop*, S.90, s.1 (mensure)
- A S, (5 Tm. 1923), “Köylü Kızı ile Şehir Uşağı”, *Sinop*, S.61, s.2 (şiir)
- A Suad, (20 Ey. 1923), “Sütun-ı Edebi: Sarı Sultan”, *Sinop*, S.82, s.1 (şiir)
- A Şinasi, (21 Hz. 1923), “Sütun-ı Edebi: Vapurda”, *Sinop*, S.57, s.1 (mensure)
- Abdülhamit, (12 My. 1924), “Merhamet Rahmettir”, *Sinop*, S.141, s.1 (şiir)
- Ali Kâhya, (2 Ağ. 1923), “Köy Mektupları”, *Sinop*, S.68, s.2 (mektup)
- Ali Kâhya, (2 Ns. 1923), “Köy Mektubu”, *Sinop*, S.43, s.2 (mektup)
- Ali Kâhya, (20 TS. 1922), “Köy Mektupları”, *Sinop*, S.24, s.1 (mektup)
- Ali Kâhya, (26 Mt. 1923), “Köy Mektupları”, *Sinop*, S.42, s.2 (mektup)
- Ali Kâhya, (9 TE. 1922), “Köy Mektupları”, *Sinop*, S.18, s.2 (mektup)

- C H, (14 Şt. 1924), “Köylünün Dediği-Dilediği”, *Sinop*, S.117, s.1 (makale)
- C H, (21 Şt. 1924), “Cumhuriyet Gençliğinin Önünde”, *Sinop*, S.119, s.1 (makale)
- C H, (25 Şt. 1924), “Müthiş Bir Maraz-ı İctimai”, *Sinop*, S.120, s.1 (makale)
- C, (20 Ey. 1923), “Birlikte Yürüyelim”, *Sinop*, S.82, s.2 (makale)
- C. H, (15 TS. 1923), “Mevsimden Bir Yaprak-1: Mt.”, *Sinop*, S.98, s.1 (mensure)
- C. H, (21 My. 1923), “291 Sene Evvel Sinop”, *Sinop*, S.50, s.1 (eleştiri)
- C. H, (23 Tm. 1923), “Sütun Edebi: Kahkahalar”, *Sinop*, S.66, s.1 (mensure)
- C. H, (26 TS. 1923), “Mevsimden Yaprak-2: Ns.”, *Sinop*, S.101, s.1 (mensure)
- C. H, (4 Şt. 1924), “Yüksek Bir Eser-i Kadirşinasi”, *Sinop*, S.114, s.1 (makale)
- C. H, (7 Şt. 1924), “Dünya Tarihinde Türkiye”, *Sinop*, S.115, s.1 (makale)
- C. Hurşid, (22 TE. 1923), “Ama Uyandırmayınız”, *Sinop*, S.91, s.1 (mensure)
- C. Hurşid, (31 KS. 1924), “Bir Tahattur, Bir Temenni”, *Sinop*, S.113, s.1 (makale)
- C. Uygur, (8 TS. 1923), “Çardaktepe Kahramanına”, *Sinop*, S.96, s.1 (mensure)
- C. Hurşid, (7 My. 1923), “Mekteb-i İdadi Müsameresi”, *Sinop*, S.48, s.1 (tanıtım)
- C. U, (28 Ağ. 1922), “Cepheden Sinop Gazetesine”, *Sinop*, S.12, s.1 (mektup)
- C. Uygur, (13 Ey. 1923), “Kendi Kendini Tanı”, *Sinop*, S.80, s.1 (eleştiri)
- C. Uygur, (23 Ağ. 1923), “Müsamere”, *Sinop*, S.74, s.1 (tanıtım)
- Cemal Hurşid, (1 TE. 1923), “Jalenin Ömrü”, *Sinop*, S.85, s.1 (mensure)

- Cemal Hurşid, (1 TS. 1923), “Boğaz Levhaları-3”, *Sinop*, S.94, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (10 Mt. 1924), “Çok Elzem Bir Karar”, *Sinop*, S.124, s.1 (makale)
- Cemal Hurşid, (11 Hz. 1923), “Hakikat Daima Yürür”, *Sinop*, S.54, s.2 (makale)
- Cemal Hurşid, (11 Şt. 1924), “Matbuat İşî”, *Sinop*, S.116, s.2 (makale)
- Cemal Hurşid, (14 My. 1923), “Bayramda”, *Sinop*, S.49, s.1 (makale)
- Cemal Hurşid, (15 TE. 1923), “Mesud İstanbul’a”, *Sinop*, S.89, s.2 (measure)
- Cemal Hurşid, (15 TS. 1923), “Haftanın Hasbıhali”, *Sinop*, S.98, s.2 (sohbet)
- Cemal Hurşid, (16 Ağ. 1923), “Sütun-ı Edebi: Siz!”, *Sinop*, S.72, s.1 (şiir)
- Cemal Hurşid, (17 Mt. 1924), “Bulutlar İçinde”, *Sinop*, S.126, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (18 Hz. 1923), “Yazık!”, *Sinop*, S.56, s.2 (makale)
- Cemal Hurşid, (18 Şt. 1924), “Sükûn Devresinde”, *Sinop*, S.118, s.1 (makale)
- Cemal Hurşid, (20 Ağ. 1923), “Bir Saadet-i Gaibeye”, *Sinop*, S.73, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (22 TE. 1923), “Biraz Hasbihal”, *Sinop*, S.91, s.2 (sohbet)
- Cemal Hurşid, (23 Tm. 1923), “Zeytin Dalı”, *Sinop*, S.66, s.1-2 (fantezi)
- Cemal Hurşid, (24 Ey. 1923), “Kültür-Gibi”, *Sinop*, S.83, s.2 (measure)
- Cemal Hurşid, (25 TE. 1923), “Boğaz Levhaları-1”, *Sinop*, S.92, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (27 Ağ. 1923), “Biraz Hasbihal”, *Sinop*, S.75, s.2 (sohbet)
- Cemal Hurşid, (28 Hz. 1923), “İlk Mücahideler”, *Sinop*, S.59, s.2 (makale)
- Cemal Hurşid, (28 KS. 1924), “23 Kanun-ı Sani”, *Sinop*, S.112, s.1 (tanıtım)

- Cemal Hurşid, (28 My. 1923), “Firak-ıTâkatfersâ”, *Sinop*, S.51, s.3-4 (mektup)
- Cemal Hurşid, (29 TE. 1923), “Boğaz Levhaları-2”, *Sinop*, S.93, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (29 TS. 1923), “Gurbet Yolcusuna”, *Sinop*, S.102, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (29 TS. 1923), “Haftanın Hasbıhali”, *Sinop*, S.102, s.2 (sohbet)
- Cemal Hurşid, (3 KE. 1923), “Mehtab Diyor ki”, *Sinop*, S.103, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (4 Hz. 1923), “Türkiye Mucizeleri”, *Sinop*, S.52, s.2 (makale)
- Cemal Hurşid, (4 TE. 1923), “Gurbet Akşamları”, *Sinop*, S.86, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (5 TS. 1923), “Boğaz Levhaları-4”, *Sinop*, S.95, s.1 (measure)
- Cemal Hurşid, (7 Şt. 1924), “Edebi Sütun: Kış Kış!”, *Sinop*, S.115, s.2 (measure)
- Cemal Hurşid, (8 TE. 1923), “Biraz Hasbıhal”, *Sinop*, S.87, s.2 (eleştiri)
- Cemal Hurşid, (9 Ağ. 1923), “Gözüm Yoktur”, *Sinop*, S.70, s.2 (measure)
- Cemal Hurşid, (9 Tm. 1923), “Hayattan Bir Satır”, *Sinop*, S.62, s.1-2 (measure)
- Cemil Uygur, (15 TE. 1923), “Tali-i Nâ-sâzım”, *Sinop*, S.89, s.1 (measure)
- Cemil Uygur, (3 Mt. 1924), “Kalbi Tahassüsler”, *Sinop*, S.122, s.1 (measure)
- Cemil, (4 TE. 1923), “S.Nuri Bey’e Açık Mektup”, *Sinop*, S.86, s.2 (mektup)
- Cevdet Kerim, (16 Ns. 1923), “Hasbıhal”, *Sinop*, S.45, s.1 (sohbet)
- Cevdet Kerim, (2 Ns. 1923), “Hasbıhal”, *Sinop*, S.43, s.1 (sohbet)
- Cevdet Kerim, (23 Ns. 1923), “Hasbıhal”, *Sinop*, S.46, s.1 (sohbet)

- Cevdet Kerim, (9 Ns. 1923), “Hasbıhal”, *Sinop*, S.44, s.1 (sohbet)
- Dede, (14 Hz. 1923), “Sütun-ı Edebi: Sen”, *Sinop*, S.55, s.1 (şiir)
- Dr. Rıza Nur, (10 Tm. 1922), “Ermeni Tarihi-4”, *Sinop*, S.5, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (11 KE. 1922), “Ermeni Tarihi-20”, *Sinop*, S.27, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (12 Hz. 1922), “Ermeni Tarihi-1”, *Sinop*, S.1, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (12 Mt. 1923), “Ermeni Tarihi-28”, *Sinop*, S.40, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (12 Şt. 1923), “Ermeni Tarihi-24”, *Sinop*, S.36, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (14 Ağ. 1922), “Ermeni Tarihi-8”, *Sinop*, S.10, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (16 TE. 1922), “Ermeni Tarihi-14”, *Sinop*, S.19, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (17 Tm. 1922), “Ermeni Tarihi-5”, *Sinop*, S.6, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (19 Hz. 1922), “Ermeni Tarihi-2”, *Sinop*, S.2, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (19 Mt. 1923), “Ermeni Tarihi-29”, *Sinop*, S.41, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (19 Şt. 1923), “Ermeni Tarihi-25”, *Sinop*, S.37, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (20 TS. 1922), “Ermeni Tarihi-18”, *Sinop*, S.24, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (21 Ağ. 1922), “Ermeni Tarihi-9”, *Sinop*, S.11, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (22 KS. 1923), “Ermeni Tarihi-21”, *Sinop*, S.33, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (23 Ns. 1923), “Ermeni Tarihi-32”, *Sinop*, S.46, s.2 (konferans)

- Dr. Rıza Nur, (23 TE. 1922), “Ermeni Tarihi-15”, *Sinop*, S.20, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (24 Tm. 1922), “Ermeni Tarihi-6”, *Sinop*, S.7, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (25 Ey. 1922), “Ermeni Tarihi-12”, *Sinop*, S.16, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (25 Ey. 1922), “Ermeni Tarihi-13”, *Sinop*, S.17, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (26 Mt. 1923), “Ermeni Tarihi-30”, *Sinop*, S.42, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (26 Şt. 1923), “Ermeni Tarihi-26”, *Sinop*, S.38, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (27 TS. 1922), “Ermeni Tarihi-19”, *Sinop*, S.25, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (28 Ağ. 1922), “Ermeni Tarihi-10”, *Sinop*, S.12, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (29 KS. 1923), “Ermeni Tarihi-22”, *Sinop*, S.34, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (3 Tm. 1922), “Ermeni Tarihi-3”, *Sinop*, S.4, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (30 Ns. 1923), “Ermeni Tarihi-33”, *Sinop*, S.47, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (30 TE. 1922), “Ermeni Tarihi-16”, *Sinop*, S.21, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (4 Ağ. 1922), “Ermeni Tarihi-7”, *Sinop*, S.9, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (4 Ey. 1922), “Ermeni Tarihi-11”, *Sinop*, S.13, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (5 Mt. 1923), “Ermeni Tarihi-27”, *Sinop*, S.39, s.2 (konferans)
- Dr. Rıza Nur, (5 Şt. 1923), “Ermeni Tarihi-23”, *Sinop*, S.35, s.2 (konferans)

- Dr. Rıza Nur, (6 TS. 1922), “Ermeni Tarihi-17”, *Sinop*, S.22, s.2 (konferans)
- E. Hakkı, (30 Ns. 1923), “Kitabe-i Sabavetten İki Sayfa”, *Sinop*, S.47, s.1 (mensure)
- E. Hakkı, (4 Hz. 1923), “Sütun-ı Edebi: İlkbahar”, *Sinop*, S.52, s.2 (mensure)
- E. Hakkı, (7 My. 1923), “Bir Annenin Son Hitabı”, *Sinop*, S.48, s.1 (şiir)
- Ekrem Sururi, (13 Ağ. 1923), “Ayrılık”, *Sinop*, S.71, s.1 (fantezi)
- Gazi Giray, (4 Şt. 1924), “Harb Hatıraları”, *Sinop*, S.114, s.2 (hatıra)
- H, (11 Ey. 1922), “Ahmet Çavuş’un Destanı”, *Sinop*, S.14, s.2 (şiir)
- H, (24 Tm. 1922), “Şehidin Nazarı”, *Sinop*, S.7, s.1 (mensure)
- H, (25 Ey. 1922), “Ahmet Çavuş’un İkinci Destanı”, *Sinop*, S.16, s.1 (şiir)
- H. F, (28 Şt. 1924), “Edebi Sütun: Kızım”, *Sinop*, S.121, s.1 (şiir)
- H. Fehmi, (31 Tm. 1922), “Sultan Selim Cami-i Şerifi”, *Sinop*, S.8, s.1 (şiir)
- Hüseyin Hilmi, (17 Ns. 1924), “Vakit Nakittir”, *Sinop*, S.135, s.1 (makale)
- İ Hakkı , (7 Ns. 1924), “Ali Kâhya ile Hasbıhal”, *Sinop*, S.132, s.2 (sohbet)
- İmzasız, (10 Mt. 1924), “Köylü ile Bir Konuşma”, *Sinop*, S.124, s.2 (sohbet)
- İmzasız, (22 TS. 1923), “Bugünün Ufaklıkları İçin”, *Sinop*, S.100, s.1 (mensure)
- İmzasız, (28 My. 1923), “Hal’den Maziye”, *Sinop*, S.51, s.2 (mensure)
- İmzasız, (6 KE. 1923), “Dini ve İnsani Borcumuz”, *Sinop*, S.104, s.1 (hitabe)
- İsmail Hakkı, (10 Tm. 1922), “Köylüye Hitab”, *Sinop*, S.5, s.1 (sohbet)
- İsmail Hakkı, (16 TE. 1922), “Hâtıftan Bir Ses”, *Sinop*, S.19, s.1 (hitabe)
- İsmail Hakkı, (24 Tm. 1922), “Köylüye Hitab”, *Sinop*, S.7, s.1 (sohbet)
- İsmail Hakkı, (28 Ağ. 1922), “Köylüye Hitab”, *Sinop*, S.12, s.1 (sohbet)

- İsmail Hakkı, (6 TS. 1922), “Bir Hitabe-i Teselliyet”, *Sinop*, S.22, s.1 (hitabe)
- İsmail Hakkı, (9 Ns. 1923), “Köylü Kardeşlerime”, *Sinop*, S.44, s.2 (sohbet)
- K.R., (30 Tm. 1923), “Aşk u Adem”, *Sinop*, S.67, s.2 (measure)
- Kız Lisesi, (2 Tm. 1923), “Sütun Edebi: Tarih-i Zafer”, *Sinop*, S.60, s.1 (şiir)
- M. F., (17 Ey. 1923), “Z. N Hanımefendiye Cevabım”, *Sinop*, S.81, s.2 (eleştiri)
- M. F., (18 TE. 1923), “Yazılarda/Tenkitlerde Ahlak”, *Sinop*, S.90, s.2 (eleştiri)
- M. F., (30 Tm. 1923), “Z. Nimetullah Hanımefendiye”, *Sinop*, S.67, s.2 (eleştiri)
- M. Ekrem, (27 Ey. 1923), “Sütun-ı Edebi: Venizelos’a”, *Sinop*, S.84, s.1 (şiir)
- M. Nuri, (18 Ey. 1922), “Cephe Mektubu”, *Sinop*, S.15, s.2 (mektup)
- M. Ş., (20 TS. 1922), “İktibas-ı Muhayyer Dolayısıyla”, *Sinop*, S.24, s.1 (eleştiri)
- M. Ş., (9 Ns. 1923), “Sinoplu Türabi”, *Sinop*, S.44, s.1 (biyografi)
- Mebrure Faruk , (18 Şt. 1924), “Haftanın Hasbıhalı”, *Sinop*, S.118, s.2 (sohbet)
- Mebrure Faruk, (11 TE. 1923), “Gitsinler”, *Sinop*, S.88, s.2 (makale)
- Mebrure Faruk, (26 TS. 1923), “An’ane Kuruntuları”, *Sinop*, S.101, s.2 (sohbet)
- Mebrure Faruk, (6 Mt. 1924), “Asri Bir İzdivac”, *Sinop*, S.123, s.1 (fantezi)
- Mebrure Faruk, (8 T. sani 1923), “Biraz Hasbıhal”, *Sinop*, S.96, s.2 (sohbet)
- Mehmed İsmet, (19 Tm. 1923), “Gül İle Zambak!”, *Sinop*, S.65, s.1 (şiir)
- Mehmed İsmet, (9 Ağ. 1923), “Ben... Sadrazam”, *Sinop*, S.70, s.1 (şiir)
- Mehmed Senai, (6 Ey. 1923), “Benim Denizim”, *Sinop*, S.78, s.1-2 (measure)

- Mehmed Suphi, (4 Ey. 1922), “İstanbul’dan Ayrılırken”, *Sinop*, S.13, s.1 (gezi)
- Mehmed Suphi, (9 TE. 1922), “Anadolu Köyleri”, *Sinop*, S.18, s.1 (gezi)
- Mihman, (6 Ağ. 1923), “Biraz Hasbihal”, *Sinop*, S.69, s.2 (sohbet)
- Münir Şeref, (2 Ağ. 1923), “Gurbet Sesleri: Ne Vakit?”, *Sinop*, S.68, s.1 (şiir)
- N. A, (11 TE. 1923), “Sütun-ı Edebi: Ömrün Jalesi”, *Sinop*, S.88, s.1 (measure)
- N. A, (27 Ey. 1923), “Sütun-ı Edebi: Solgun Çiçekler”, *Sinop*, S.84, s.1 (measure)
- Numan Sabit, (13 TS. 1922), “Aydın İlinde”, *Sinop*, S.23, s.1 (measure)
- Numan Sabit, (2 TE. 1922), “Felah Yolunda”, *Sinop*, S.17, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (21 Ağ. 1922), “Hâtıftan Bir Ses”, *Sinop*, S.12, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (25 Hz. 1923), “Ülkenin Kurtuluşu”, *Sinop*, S.58, s.1 (şiir)
- Numan Sabit, (30 TE. 1922), “Öç ve Aydın Marşı”, *Sinop*, S.21, s.1 (measure)
- Numan Sabit, (4 Ey. 1922), “Cihat Yolunda”, *Sinop*, S.13, s.1 (şiir)
- Refi, (16 Tm. 1923), “Sütun Edebi: Unutma!”, *Sinop*, S.64, s.1 (şiir)
- Remziye, (14 Hz. 1923), “Sütun-ı Edebi: Sakarya”, *Sinop*, S.55, s.1 (şiir)
- Reşid Fani, (12 Tm. 1923), “Muamma-yı Hayat”, *Sinop*, S.63, s.1 (şiir)
- Reşid Fani, (13 Ağ. 1923), “Sütun-ı Edebi: Var!”, *Sinop*, S.71, s.1 (şiir)
- Reşid Fani, (30 Tm. 1923), “Sütun Edebi: Hüsn ü Aşk”, *Sinop*, S.67, s.1 (şiir)
- S. Hamid, (23 Ağ. 1923), “İrade ve Azim”, *Sinop*, S.74, s.1 (measure)
- Samih Rifat, (13 TS. 1922), “Akdeniz Kıyılarında”, *Sinop*, S.23, s.1 (şiir)
- Selahattin Emin, (17 Ey. 1923), “Sütun-ı Edebi: Ayşecik”, *Sinop*, S.81, s.1 (şiir)
- Seniha Cemal, (11 Şt. 1924), “Edebi Sütun: Verelim”, *Sinop*, S.116, s.1 (şiir)
- Sıdkı Hamid, (10 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-6”, *Sinop*, S.124, s.2 (hatıra)

- Sıdkı Hamid, (13 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-7”, *Sinop*, S.125, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (17 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-8”, *Sinop*, S.126, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (20 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-9”, *Sinop*, S.127, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (21 Şt. 1924), “Zafer Yollarında-1”, *Sinop*, S.119, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (25 Şt. 1924), “Zafer Yollarında-2”, *Sinop*, S.120, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (28 Şt. 1924), “Zafer Yollarında-3”, *Sinop*, S.121, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (3 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-4”, *Sinop*, S.122, s.2 (hatıra)
- Sıdkı Hamid, (6 Mt. 1924), “Zafer Yollarında-5”, *Sinop*, S.123, s.2 (hatıra)
- Siraceddin, (18 Hz. 1923), “Büyük Annemin Masalı”, *Sinop*, S.56, s.1 (şiir)
- Suphi, (6 TS. 1922), “Tunca'nın Sesi”, *Sinop*, S.22, s.1 (menkıbe)
- Suzan, (8 TE. 1923), “Sütun-ı Edebi: Bir Mektup'tan”, *Sinop*, S.87, s.1 (mensure)
- Süha Neyyir, (18 KE. 1922), “Ömer Onbaşının Gazası”, *Sinop*, S.28, s.2 (hikâye)
- Süha Neyyir, (27 TS. 1922), “Ömer Onbaşının Gazası”, *Sinop*, S.25, s.1 (hikâye)
- Süha Neyyir, (4 KE. 1922), “Ömer Onbaşının Gazası”, *Sinop*, S.26, s.2 (hikâye)
- Şakacı, (1 TE. 1923), “Günün Şakası: Darılma Yok”, *Sinop*, S.85, s.2 (mizah)
- Şakacı, (11 Hz. 1923), “Özrü Kabahatinden Büyük”, *Sinop*, S.54, s.2 (mizah)
- Şakacı, (13 Ey. 1923), “Günün Şakası: Görev Yılı”, *Sinop*, S.80, s.2 (mizah)

- Şakacı, (14 Hz. 1923), “Ne Göreceğiz?”, *Sinop*, S.55, s.2 (mizah)
- Şakacı, (16 Tm. 1923), “Günün Şakası: Maide”, *Sinop*, S.64, s.2 (mizah)
- Şakacı, (18 Hz. 1923), “Günün Şakası: Hayret”, *Sinop*, S.56, s.2 (mizah)
- Şakacı, (19 Tm. 1923), “Günün Şakası: Kim?”, *Sinop*, S.65, s.2 (mizah)
- Şakacı, (2 Ağ. 1923), “Boynuzlu, Boynuzsuz”, *Sinop*, S.68, s.2 (mizah)
- Şakacı, (20 Ağ. 1923), “Salih Efendi Kendini Satmış”, *Sinop*, S.73, s.2 (mizah)
- Şakacı, (20 Ey. 1923), “Günün Şakası: Traşçılar”, *Sinop*, S.82, s.2 (mizah)
- Şakacı, (21 Hz. 1923), “Tiryakilik Belası”, *Sinop*, S.57, s.2 (mizah)
- Şakacı, (23 Tm. 1923), “Kimseye Yaranılmaz ki”, *Sinop*, S.66, s.2 (mizah)
- Şakacı, (25 Hz. 1923), “Nazar Boncukları”, *Sinop*, S.58, s.2 (mizah)
- Şakacı, (27 Ey. 1923), “Olmayacak mı Sanırsınız”, *Sinop*, S.84, s.2 (mizah)
- Şakacı, (30 Tm. 1923), “Gazel mi, Hezl mi?”, *Sinop*, S.67, s.2 (şiir)
- Şakacı, (4 Hz. 1923), “Günün Şakası: İntihab”, *Sinop*, S.52, s.2 (mizah)
- Şakacı, (6 Ağ. 1923), “Günün Şakası: O”, *Sinop*, S.69, s.2 (mizah)
- Şakacı, (7 Hz. 1923), “Garip Tesadüf”, *Sinop*, S.53, s.1 (mizah)
- Şakacı, (9 Tm. 1923), “İzdivaç Mesele-yi Müebbedesi”, *Sinop*, S.62, s.2 (mizah)
- Trakya Cemiyeti, (22 KS. 1923), “İstimdadname”, *Sinop*, S.33, s.1 (hitabe)
- Turgut, (21 Ağ. 1922), “Himaye-yi Etfal”, *Sinop*, S.11, s.1 (şiir)
- Turgut, (9 TE. 1922), “Muzaffer Kağı”, *Sinop*, S.18, s.1 (şiir)
- Yakup Ahmed, (17 Mt. 1924), “Kırbaş’ın Mezarı”, *Sinop*, S.126, s.1 (menkıbe)
- Yoldaş, (17 Mt. 1924), “Bir Garibe-yi Hilkat”, *Sinop*, S.126, s.1 (hatıra)
- Z. N, (16 Ağ. 1923), “Mebrure Faruk Hanımefendiye”, *Sinop*, S.72, s.2 (eleştiri)

Zeliha Nimetullah, (2 Tm. 1923), “C.H. Beye Cevap”, *Sinop*, S.60, s.2 (eleştiri)

2. Kültürel Konularla (Eğitim, Bilim, Tarih, Basın, Sağlık...) İlgili Metinler Dizini:

- A Kadir, (24 Ns. 1924), “Evamir-i İlahiyeye Riayet”, *Sinop*, S.137, s.1 (eğitim)
- A. H, (12 Şt. 1923), “Vazifeyi Ehline Tevdi Etmeli”, *Sinop*, S.36, s.1 (eğitim)
- A. A, (16 Ağ. 1923), “Tarihten Bir Sayfa”, *Sinop*, S.72, s.2 (tarih)
- A. Cihad, (6 TS. 1922), “Terbiye-yi İslamiye”, *Sinop*, S.22, s.1 (eğitim)
- A. Hamdi, (24 Ey. 1923), “Köy Mekteplerimizin Hali”, *Sinop*, S.83, s.1 (eğitim)
- A. Naci, (18 Hz. 1923), “İslamiyet’ten Evvel Kadınlar”, *Sinop*, S.56, s.1 (tarih)
- A. Naci, (28 Hz. 1923), “İzdivaç Meselesi”, *Sinop*, S.59, s.1 (eğitim)
- Ahmed İlhami, (12 Mt. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.40, s.2 (tarım)
- Ahmed İlhami, (12 Şt. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.36, s.2 (tarım)
- Ahmed İlhami, (19 Mt. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.41, s.2 (tarım)
- Ahmed İlhami, (19 Şt. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.37, s.2 (tarım)
- B. Faik, (17 Tm. 1922), “Fuş Üç Başlı Ejderdir”, *Sinop*, S.6, s.2 (eğitim)
- B. Muhtar, (19 TS. 1923), “Selçuk Harabesinde”, *Sinop*, S.99, s.2 (tarih)
- C A, (11 TE. 1923), “İktisadiyat”, *Sinop*, S.88, s.1 (ekonomi)
- C. Uygur, (22 TE. 1923), “Memleket Dertlerinden”, *Sinop*, S.91, s.1 (ekonomi)
- C. Uygur, (29 TS. 1923), “Bünye-yi İktisadiyemiz”, *Sinop*, S.102, s.1 (ekonomi)
- C. H, (17 Ey. 1923), “İnas Mektebi Tevzi Mükâfatı”, *Sinop*, S.81, s.2 (eğitim)
- Cemil Uygur, (22 TE. 1923), “Tasarruf ve Teavün”, *Sinop*, S.91, s.1 (ekonomi)
- Çiftçi, (10 Tm. 1922), “Çiftçilik-1”, *Sinop*, S.5, s.1 (tarım)
- Çiftçi, (14 Ağ. 1922), “Bögelek Nedir?”, *Sinop*, S.10, s.2 (tarım)
- Çiftçi, (24 Tm. 1922), “Çiftçilik-2”, *Sinop*, S.7, s.2 (tarım)
- Dede, (16 Tm. 1923), “Müslümanlık ve Kadın”, *Sinop*, S.64, s.1 (tarih)
- Dr. Rıza Nur, (12 Hz. 1922), “Sinop’ta Yeni Bir Devre”, *Sinop*, S.1, s.1 (basın)
- Dr. Said, (10 Tm. 1922), “Geçici Hastalıklar-4”, *Sinop*, S.5, s.2 (sağlık)
- Dr. Said, (12 Hz. 1922), “Geçici Hastalıklar-1”, *Sinop*, S.1, s.2 (sağlık)

- Dr. Said, (19 Hz. 1922), “Geçici Hastalıklar-2”, *Sinop*, S.2, s.2 (sağlık)
- Dr. Said, (3 Tm. 1922), “Geçici Hastalıklar-3”, *Sinop*, S.4, s.2 (sağlık)
- Dr. Said, (4 Ağ. 1922), “Sularımızın Temizlenmesi”, *Sinop*, S.9, s.1 (sağlık)
- Esad, (31 Mt. 1924), “Mekteplerimizde Temsil”, *Sinop*, S.130, s.1 (eğitim)
- F. Ş, (4 Şt. 1924), “Cemiyette Kadın Vezaiifi”, *Sinop*, S.114, s.1 (eğitim)
- F. Ş, (13 Mt. 1924), “Kadın-Erkek Hukuk Mütakabelesi”, *Sinop*, S.125, s.2 (eğitim)
- F. Ş, (20 KE. 1923), “Kadın Nasıl Olmalı”, *Sinop*, S.106, s.1 (eğitim)
- H, (11 Ey. 1922), “Mev’ize”, *Sinop*, S.15, s.2 (eğitim)
- H, (4 Ey. 1922), “İktisatta Halkçılık”, *Sinop*, S.13, s.1 (ekonomi)
- H, (9 Tm. 1923), “Maarifte Terakki mi Terdi mi?”, *Sinop*, S.62, s.1 (eğitim)
- H. Hilmi, (1 My. 1924), “Sanatlarımızı Kaçırmayalım”, *Sinop*, S.140, s.1 (eğitim)
- H. Mehmed, (19 Şt. 1923), “Def Ref’den Evladır”, *Sinop*, S.37, s.1 (eğitim)
- H. Ş, (3 Mt. 1924), “Asrî İhtiyaçlardan”, *Sinop*, S.122, s.1 (ekonomi)
- Hâkimiyet-i Milliye, (5 Şt. 1923), “Krallar Vadisinde”, *Sinop*, S.35, s.1 (tarih)
- H H, (12 Tm. 1923), “İptidaiye’de Tarih Dersleri”, *Sinop*, S.63, s.2 (eğitim)
- Hilmi, (15 KS. 1923), “Muallimlerin Terfihi”, *Sinop*, S.32, s.1 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (10 Tm. 1922), “Okuma Yazma-4”, *Sinop*, S.5, s.2 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (12 Hz. 1922), “Okuma Yazma-1”, *Sinop*, S.1, s.2 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (13 Ağ. 1923), “Sinop Muharebesi”, *Sinop*, S.71, s.2 (tarih)
- Hüseyin Hilmi, (16 Ağ. 1923), “Sinop Muharebesi”, *Sinop*, S.72, s.2 (tarih)
- Hüseyin Hilmi, (19 Hz. 1922), “Okuma Yazma-2”, *Sinop*, S.2, s.2 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (21 My. 1923), “Sinop’ta Pervanezadeler”, *Sinop*, S.50, s.2 (tarih)
- Hüseyin Hilmi, (21 Ns. 1924), “Hayat Mektepleri”, *Sinop*, S.136, s.1 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (24 Ns. 1924), “23 Ns.”, *Sinop*, S.137, s.1 (tarih)
- Hüseyin Hilmi, (28 My. 1923), “Sinop’ta Gazi Çelebi”, *Sinop*, S.51, s.1 (tarih)
- Hüseyin Hilmi, (28 Ns. 1924), “Avlag (çit) Derdi”, *Sinop*, S.138, s.1 (tarım)
- Hüseyin Hilmi, (3 Tm. 1922), “Okuma Yazma-3”, *Sinop*, S.4, s.2 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (30 Ns. 1923), “291 Sene Evvel Sinop”, *Sinop*, S.47, s.1 (tarih)

- Hüseyin Hilmi, (31 Tm. 1922), “Kadınlarımızın Tahsili”, *Sinop*, S.8, s.2 (eğitim)
- Hüseyin Hilmi, (7 My. 1923), “291 Sene Evvel Sinop”, *Sinop*, S.48, s.1 (tarih)
- İ. Hilmi, (14 My. 1923), “Mev’ize-yi Mahsusa”, *Sinop*, S.49, s.1 (eğitim)
- İmzasız, (12 Hz. 1922), “Gazete ve Mesleğimiz”, *Sinop*, S.1, s.1 (basın)
- İmzasız, (13 Mt. 1924), “Milletin Parasıyla”, *Sinop*, S.125, s.1 (ekonomi)
- İmzasız, (13 Mt. 1924), “Terbiye-yi İslami’ye”, *Sinop*, S.125, s.1 (eğitim)
- İmzasız, (13 TS. 1922), “Mekteplerimizde El İşleri”, *Sinop*, S.23, s.2 (eğitim)
- İmzasız, (14 Şt. 1924), “İngiliz Politikası”, *Sinop*, S.117, s.2 (tarih)
- İmzasız, (17 KS. 1924), “En Doğru Usul”, *Sinop*, S.110, s.1 (ekonomi)
- İmzasız, (19 TS. 1923), “Fordsan Traktörü”, *Sinop*, S.99, s.2 (ekonomi)
- İmzasız, (21 Şt. 1924), “Bir Levha-yı İbret”, *Sinop*, S.119, s.1 (sağlık)
- İmzasız, (31 Tm. 1922), “Mekteplerde Tezahürat”, *Sinop*, S.8, s.2 (eğitim)
- İmzasız, (4 TE. 1923), “Zirai Muavenet”, *Sinop*, S.86, s.1 (tarım)
- İmzasız, (5 TS. 1923), “Bir Vazife-yi İctimaiye”, *Sinop*, S.95, s.1 (eğitim)
- İmzasız, (6 KE. 1923), “İktisadi Zafer”, *Sinop*, S.104, s.1 (ekonomi)
- İmzasız, (6 Mt. 1924), “Tarihte Dün”, *Sinop*, S.123, s.1 (tarih)
- İmzasız, (7 Hz. 1923), “İzah”, *Sinop*, S.53, s.1 (basın)
- İmzasız, (8 TS. 1923), “Benlik Terbiyesi”, *Sinop*, S.96, s.1 (eğitim)
- İsmail Hakkı, (1 KS. 1923), “Mev’ize-yi Diniye”, *Sinop*, S.30, s.1 (eğitim)
- İsmail Hakkı, (19 Şt. 1923), “Say u Gayret”, *Sinop*, S.38, s.2 (eğitim)
- İsmail Hakkı, (25 KE. 1922), “Mev’ize-yi Diniye”, *Sinop*, S.29, s.1 (eğitim)
- K. R., (17 Ey. 1923), “Çiçek”, *Sinop*, S.81, s.1 (sağlık)
- K. R., (20 Ey. 1923), “Oldu mu Ya?”, *Sinop*, S.82, s.1 (sağlık)
- K. R., (6 Ağ. 1923), “Göçebeler”, *Sinop*, S.69, s.1 (tarih)
- Kerim Refi, (24 Ey. 1923), “Sinop’un Tarihi”, *Sinop*, S.83, s.1 (tarih)
- Kerim Refi, (27 Ağ. 1923), “Sinop Kitabeleri”, *Sinop*, S.75, s.1 (tarih)
- Leyla Feride, (9 Tm. 1923), “Ferace, Çarşaf?”, *Sinop*, S.62, s.2 (eğitim)
- Lütfi, (4 Ağ. 1922), “Medeniyet, İttihat”, *Sinop*, S.9, s.1 (tarih)
- M., (28 My. 1923), “Sene-yi Devriyemiz”, *Sinop*, S.51, s.1 (basın)
- M. F., (1 TS. 1923), “Kadınlığımız”, *Sinop*, S.94, s.2 (eğitim)

- M. F, (11 Şt. 1924), “Hukuk Aile Münasebetiyle”, *Sinop*, S.116, s.2 (eğitim)
- M. F, (22 TS. 1923), “Kadınlığımız”, *Sinop*, S.100, s.2 (eğitim)
- M. F, (3 KE. 1923), “En Hayırlı İş”, *Sinop*, S.103, s.1 (ekonomi)
- M. Celaleddin, (23 Ns. 1923), “Ticaret-i Bahriyemiz”, *Sinop*, S.46, s.1 (ekonomi)
- M.Hulusi, (30 Ağ. 1923), “Köylünün Dertleri”, *Sinop*, S.76, s.4 (tarım)
- M.Senai, (23 Ağ. 1923), “Kadınlığın Kabiliyetleri”, *Sinop*, S.74, s.2 (eğitim)
- Mahmud Cevdet, (8 TE. 1923), “Sinop Kitabeleri”, *Sinop*, S.87, s.1 (tarih)
- Mebrure Faruk, (17 Mt. 1924), “Taaddüt-i Zevcat”, *Sinop*, S.126, s.2 (eğitim)
- Mehmed İlhami, (2 TE. 1922), “Çiftçilerimize: Bağcılık”, *Sinop*, S.17, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (22 KS. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.33, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (23 TE. 1922), “Bağcılık”, *Sinop*, S.20, s.1-2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (25 KE. 1922), “Bağcılık”, *Sinop*, S.29, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (27 TS. 1922), “Bağcılık”, *Sinop*, S.25, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (29 KS. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.34, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (30 TE. 1922), “Bağcılık”, *Sinop*, S.21, s.1-2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (5 Şt. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.35, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (6 TS. 1922), “Bağcılık”, *Sinop*, S.22, s.2 (tarım)
- Mehmed İlhami, (8 KS. 1923), “Bağcılık”, *Sinop*, S.31, s.2 (tarım)
- Mehmed Senai, (9 Ağ. 1923), “Kadınlık Hakkında”, *Sinop*, S.70, s.1 (eğitim)
- Mehmed Şakir, (18 KE. 1922), “İngiliz Entrikaları”, *Sinop*, S.28, s.1 (tarih)
- Mehmed Tevfik, (5 Şt. 1923), “Sinop”, *Sinop*, S.35, s.1 (tarih)
- MH, (16 Tm. 1923), “Yirminci Asırda Havva Nesli”, *Sinop*, S.64, s.2 (tarih)
- Mustafa Haluk, (14 Ağ. 1922), “Fazilet”, *Sinop*, S.11, s.1 (eğitim)
- Mustafa Haluk, (2 TE. 1922), “Fazilet ve Terbiye”, *Sinop*, S.17, s.1 (eğitim)
- Niyazi, (2 Ağ. 1923), “Kadınlarımız”, *Sinop*, S.68, s.1 (eğitim)
- Niyazi, (5 Tm. 1923), “İzdivaç Düşünceleri”, *Sinop*, S.61, s.1 (eğitim)
- Numan Sabit, (12 Mt. 1923), “Yakın Maziye Bir Bakış”, *Sinop*, S.40, s.1 (tarih)
- Numan Sabit, (12 Tm. 1923), “Kurtulmak İstersen”, *Sinop*, S.63, s.2 (eğitim)
- Numan Sabit, (4 TE. 1923), “Mekteplilerimiz”, *Sinop*, S.86, s.1 (eğitim)

- Numan Sabit, (6 Ey. 1923), “İktisat, İktisat”, *Sinop*, S.78, s.2 (ekonomi)
- S. Hamid, (20 Ağ. 1923), “Anadolu’da Gazetecilik”, *Sinop*, S.73, s.1 (basın)
- Şahin, (13 Ağ. 1923), “Bi-terafâne Bir Fikir”, *Sinop*, S.71, s.2 (eğitim)
- Şükrü Figani, (25 TE. 1923), “Şap Hastalığı”, *Sinop*, S.92, s.2 (sağlık)
- Şükrü Figani, (3 KS. 1924), “Baytarlara Harb İlanı”, *Sinop*, S.108, s.2 (sağlık)
- Şükrü Figani, (5 TS. 1923), “Şap Hastalığı”, *Sinop*, S.95, s.2 (sağlık)
- T, (17 Tm. 1922), “Alâeddin Medresesi Önünde Ders”, *Sinop*, S.6, s.1 (tarih)
- Turgut, (10 Tm. 1922), “Selçukluların Sinop Seferi”, *Sinop*, S.5, s.1 (tarih)
- Turgut, (12 Hz. 1922), “Mahalli Malumat-ı Tarihiye”, *Sinop*, S.1, s.1 (tarih)
- Turgut, (19 Hz. 1922), “Sinop Kalesi’ne İlk Bakış”, *Sinop*, S.2, s.1 (tarih)
- Turgut, (26 Hz. 1922), “600 Kûsur Sene Evvel Sinop”, *Sinop*, S.3, s.2 (tarih)
- Turgut, (3 Tm. 1922), “Bir İzah”, *Sinop*, S.4, s.1 (tarih)
- Turgut, (4 Ağ. 1922), “Muallimlere: Armudun Tarihi”, *Sinop*, S.9, s.2 (tarım)
- Vakit, (21 Hz. 1923), “Lehistan Müslümanları”, *Sinop*, S.57, s.1 (tarih)
- Yakup, (24 Mt. 1924), “Ahlak-Terbiye”, *Sinop*, S.128, s.1 (eğitim)
- Yakup, (28 Ns. 1924), “Kafirane Bir Hitap”, *Sinop*, S.138, s.2 (eğitim)
- Z. Nimetullah, (19 Tm. 1923), “Evet... Havva Nesli”, *Sinop*, S.65, s.2 (tarih)
- Z. Nimetullah, (25 Hz. 1923), “Kadın Yazıları”, *Sinop*, S.58, s.2 (eğitim)

3. Sinop’la İlgili Metinler Dizini:

- A. A, (2 Ağ. 1923), “Yarım İçin”, *Sinop*, S.68, s.1 (toplumsal)
- A. C, (11 Ey. 1922), “Rençber Babalara Faydalı Öğüt”, *Sinop*, S.14, s.2 (toplumsal)
- A. R, (29 KS. 1923), “Sinop’ta Belediye Var mı?”, *Sinop*, S.34, s.1 (toplumsal)
- A. Ramiz, (13 Ağ. 1923), “Böyle mi olmalıydı?”, *Sinop*, S.71, s.1 (toplumsal)
- Ali Kâhya, (14 Şt. 1924), “Vatani Bir Yarenlik”, *Sinop*, S.117, s.1 (toplumsal)
- Ali Kâhya, (25 Ey. 1922), “Seylab”, *Sinop*, S.16, s.2 (toplumsal)
- Ali Kâhya, (7 Şt. 1924), “Böyle İstiyorum”, *Sinop*, S.115, s.2 (toplumsal)
- Cemal Hurşid, (7 Ns. 1924), “Vazife-yi İctimaiye”, *Sinop*, S.132, s.1 (toplumsal)
- Cemil Uygur, (15 TS. 1923), “Umrana Doğru”, *Sinop*, S.98, s.1 (toplumsal)

- Cemil Uygur, (19 TS. 1923), “Zorluktan Kolaylığa”, *Sinop*, S.99, s.1 (toplumsal)
- Cemil Uygur, (22 TS. 1923), “Yaşamak İçin”, *Sinop*, S.100, s.1 (toplumsal)
- Cemil Uygur, (26 TS. 1923), “Yaşamak İçin”, *Sinop*, S.101, s.1 (toplumsal)
- H, (14 Ağ. 1922), “Ankara’da İktisadi Hamleler”, *Sinop*, S.10, s.1 (idari)
- H, (17 Tm. 1922), “Altın Yapraklı Tütünlerimiz”, *Sinop*, S.6, s.1 (idari)
- H, (21 Ağ. 1922), “Gerze Gençler Kulübü”, *Sinop*, S.11, s.1 (idari)
- H. Hilmi, (2 Ağ. 1923), “Ah Üfürükçüler Ah!”, *Sinop*, S.68, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (11 Ey. 1922), “Türk ve Rus Dostluğu”, *Sinop*, S.14, s.1 (idari)
- İmzasız, (11 Hz. 1923), “Millet Hainleri”, *Sinop*, S.54, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (12 T. sani 1923), “Harington’un Mektubu”, *Sinop*, S.97, s.1 (idari)
- İmzasız, (13 KE. 1923), “Allah’ın Emri Peygamberin Dileği”, *Sinop*, S.105, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (14 Ağ. 1922), “Ayancık’ta Sıcak-Sivrisinekler”, *Sinop*, S.10, s.2 (idari)
- İmzasız, (16 TE. 1922), “Belediye Parkı”, *Sinop*, S.19, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (17 Tm. 1922), “Müthiş Bir Sel Afeti”, *Sinop*, S.6, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (19 Hz. 1922), “Belediyeden İstediklerimiz”, *Sinop*, S.2, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (21 Hz. 1923), “Kadınlar Fırkası”, *Sinop*, S.57, s.2 (idari)
- İmzasız, (23 Ağ. 1923), “Terakkiye Doğru”, *Sinop*, S.74, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (25 Ey. 1922), “Tahlis Edilen Kardaşlara Yardım”, *Sinop*, S.16, s.1 (idari)
- İmzasız, (25 Hz. 1923), “Müntehib-i Sânilere Teşekkür”, *Sinop*, S.58, s.1 (idari)
- İmzasız, (25 Şt. 1924), “Kazalarımızda Sinop”, *Sinop*, S.120, s.2 (idari)
- İmzasız, (25 Şt. 1924), “Şükran-Temenni Borcu”, *Sinop*, S.120, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (25 TE. 1923), “Ümitvar Nişaneler”, *Sinop*, S.92, s.1 (idari)
- İmzasız, (26 Mt. 1923), “Hilal-i Ahmer’in Temenniyatı”, *Sinop*, S.42, s.1 (idari)
- İmzasız, (28 My. 1923), “Livamızda İlkbahar At Koşuları”, *Sinop*, S.51, s.1 (idari)
- İmzasız, (28 Şt. 1924), “Hapishane-yi Umumide”, *Sinop*, S.121, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (29 TE. 1923), “İhtiyat Zabitanı”, *Sinop*, S.93, s.1 (idari)
- İmzasız, (3 Ns. 1924), “Bir Hayır Eseri”, *Sinop*, S.131, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (3 Tm. 1922), “Deniz Banyosu Kurbanları”, *Sinop*, S.4, s.1 (toplumsal)

- İmzasız, (3 Tm. 1922), “Kırım Açlarına Yardım”, *Sinop*, S.4, s.1 (toplumsal)
- İmzasız, (30 Tm. 1923), “Bayram Şenlikleri”, *Sinop*, S.67, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (7 Hz. 1923), “Kahbeliğin Cezası”, *Sinop*, S.53, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (8 TE. 1923), “Allah Sakladı”, *Sinop*, S.87, s.2 (toplumsal)
- İmzasız, (9 Ns. 1923), “Sinop’ta Yapılan Tezahürat”, *Sinop*, S.44, s.1 (toplumsal)
- İsmail Müştak, (11 KE. 1922), “İki Renkli Kravat”, *Sinop*, S.27, s.1-2 (toplumsal)
- İzzet, (1 TS. 1923), “Kanuna Hürmet Farzdır”, *Sinop*, S.94, s.2 (idari)
- K. R, (1 TE. 1923), “Nurlu Geceleler”, *Sinop*, S.85, s.1 (toplumsal)
- K. R, (12 Tm. 1923), “Hapishane-yi Umumi”, *Sinop*, S.63, s.1 (toplumsal)
- K. R, (13 Ey. 1923), “Tekaid Kanunu”, *Sinop*, S.80, s.1 (idari)
- K. R, (23 Tm. 1923), “Çifte Bayram”, *Sinop*, S.66, s.1 (toplumsal)
- K. R, (30 Tm. 1923), “Neşe Günleri”, *Sinop*, S.67, s.1 (toplumsal)
- K. R, (6 Ey. 1923), “Yeni Devre”, *Sinop*, S.78, s.1 (toplumsal)
- K. R, (9 Ağ. 1923), “En Büyük Derdimiz”, *Sinop*, S.70, s.1 (toplumsal)
- Kasım, (27 Ağ. 1923), “Kerbela’da mıyız?”, *Sinop*, S.75, s.2 (toplumsal)
- M. F, (27 KE. 1923), “Yükselmek Yolları”, *Sinop*, S.107, s.1 (toplumsal)
- M. F, (28 KS. 1924), “Şekavet”, *Sinop*, S.112, s.1 (toplumsal)
- M. F, (3 KS. 1924), “Bir Rica”, *Sinop*, S.108, s.1 (toplumsal)
- M. F, (5 Mt. 1923), “Gerze Belediyesi”, *Sinop*, S.39, s.1 (idari)
- M. L, (4 Hz. 1923), “İntihab Dolayısıyla”, *Sinop*, S.52, s.1 (idari)
- M. Şevket, (15 TE. 1923), “Umur-ı Belediyeye Dair”, *Sinop*, S.89, s.2 (idari)
- Mihman, (19 Tm. 1923), “Büyük Vazifeler”, *Sinop*, S.65, s.1 (idari)
- Muhabir, (31 Tm. 1922), “Gerze Mektubu”, *Sinop*, S.6, s.1 (idari)
- Mustafa İzzet, (11 TE. 1923), “Güzel Sinop’umuz”, *Sinop*, S.88, s.2 (toplumsal)
- Mustafa, (4 Ağ. 1922), “Sel Afeti”, *Sinop*, S.9, s.2 (toplumsal)
- N. Sabit, (19 Mt. 1923), “Boyabat Mektubu”, *Sinop*, S.41, s.1 (toplumsal)
- Numan Sabit, (27 Ağ. 1923), “Yazıklar Olsun!”, *Sinop*, S.75, s.1 (toplumsal)
- Refih, (14 Hz. 1923), “Vazife Karşısında”, *Sinop*, S.55, s.1 (toplumsal)
- Refih, (21 Hz. 1923), “Hitame-yi Misk”, *Sinop*, S.57, s.1 (toplumsal)

- Refih, (7 Hz. 1923), “Müntehib-i Sânilere”, *Sinop*, S.53, s.1 (idari)
- Rıza, (13 Ağ. 1923), “Yeni Bir Cıvıv Fırını”, *Sinop*, S.71, s.2 (idari)
- Ş. Figani, (31 KS. 1924), “Felaket, Müthiş Felaket”, *Sinop*, S.113, s.2 (toplumsal)
- Şevket, (23 TE. 1922), “Türkeli’nde Ormanlarımız ”, *Sinop*, S.20, s.2 (idari)
- Şevket, (30 TE. 1922), “Ormanlarımızın Tahribatı”, *Sinop*, S.21, s.2 (idari)
- Şevket, (4 KE. 1922), “Türkeli Ormanları ”, *Sinop*, S.26, s.2 (idari)
- Z. Nimetullah, (27 Ey. 1923), “Hemşerilerimden Temenni”, *Sinop*, S.84, s.1 (toplumsal)

4. Atatürk ve Milli Meselelerle İlgili Metinler Dizini:

- A. Ahmed, (4 Ey. 1922), “Şehrimizde Tezahürat-ı Milliye”, *Sinop*, S.13, s.1
- A. R., (28 Ağ. 1922), “Düşündüklerim”, *Sinop*, S.12, s.1
- A. Recep, (16 Ns. 1923), “Meclis Aza-yı Muhteremine Maruzat”, *Sinop*, S.45, s.1-2
- Ali Fethi, (24 Mt. 1924), “İzahname”, *Sinop*, S.128, s.1-2
- Ali Fethi, (27 Mt. 1924), “İzahname”, *Sinop*, S.129, s.1-2
- Anadolu Ajansı, (11 KE. 1922), “Lozan Konferansı”, *Sinop*, S.27, s.2
- Anadolu Ajansı, (27 TS. 1922), “Hâkimiyet-i Milliye Makalesi”, *Sinop*, S.25, s.2
- Anadolu Ajansı, (4 KE. 1922), “Rauf Beyin Beyanatı”, *Sinop*, S.26, s.1
- H, (11 Ey. 1922), “Hakkın Yüz Asırlık Ordusuna”, *Sinop*, S.14, s.1
- H. A, (12 My. 1924), “Rus Romen Münasebetinde Gerginlik”, *Sinop*, S.141, s.1
- Hüseyin Hilmi, (1 My. 1924), “Hilal-i Ahmer”, *Sinop*, S.139, s.1
- Hüseyin Hilmi, (19 My. 1924), “Köy Kanunu”, *Sinop*, S.143, s.1
- İmzasız, (11 Ey. 1922), “Coşan Yüreklerin Tezahüratı”, *Sinop*, S.14, s.1
- İmzasız, (11 Ey. 1922), “Hâkimiyet-i Milliye’ye Göre”, *Sinop*, S.14, s.2
- İmzasız, (11 Hz. 1923), “İsmet Paşa’nın Beyanatı”, *Sinop*, S.52, s.1
- İmzasız, (11 KE. 1922), “Mustafa Kemal Paşa”, *Sinop*, S.27, s.1
- İmzasız, (12 T. sani 1923), “Rıza Nur’un Süleymaniye Konferansı”, *Sinop*, S.97, s.2
- İmzasız, (13 Mt. 1924), “Son Kafîle”, *Sinop*, S.125, s.1

- İmzasız, (14 Hz. 1923), “Müdafaa-i Hukukun Galebesi”, *Sinop*, S.55, s.1
- İmzasız, (15 TE. 1923), “Makam-ı Hilafet”, *Sinop*, S.89, s.1
- İmzasız, (15 TS. 1923), “Rıza Nur’un Süleymaniye Konferansı”, *Sinop*, S.98, s.1
- İmzasız, (16 Ns. 1923), “Mustafa Kemal Paşa’nın Beyannamesi”, *Sinop*, S.45, s.2
- İmzasız, (18 Ey. 1922), “Zafer Şenlikleri-Denizde Nur Alayı”, *Sinop*, S.15, s.1
- İmzasız, (18 Şt. 1924), “İzmir’de Reis-i Cumhuriyetin Nutku”, *Sinop*, S.118, s.1
- İmzasız, (19 TS. 1923), “Rıza Nur’un Süleymaniye Konferansı”, *Sinop*, S.99, s.1
- İmzasız, (20 Ağ. 1923), “Şayan-ı Dikkat Beyanat”, *Sinop*, S.73, s.2
- İmzasız, (22 TS. 1923), “Rıza Nur’un Süleymaniye Konferansı”, *Sinop*, S.100, s.1
- İmzasız, (26 Hz. 1922), “Mustafa Kemal Paşa’nın İzmit Nutku”, *Sinop*, S.3, s.1
- İmzasız, (26 Şt. 1923), “Mustafa Kemal Paşa’nın İktisat Nutku”, *Sinop*, S.38, s.1
- İmzasız, (28 Ağ. 1922), “Hakkımızda Neler İcad Ediyorlar”, *Sinop*, S.12, s.1
- İmzasız, (3 Ey. 1923), “İsmet Paşanın Nutku”, *Sinop*, S.77, s.1-2
- İmzasız, (3 Ns. 1924), “Seyyidü’l-Kavm”, *Sinop*, S.130, s.1
- İmzasız, (30 Ağ. 1923), “İsmet Paşanın Nutku”, *Sinop*, S.76, s.1-4
- İmzasız, (4 Hz. 1923), “Gazi Paşa’nın İhtarı”, *Sinop*, S.52, s.1
- İmzasız, (5 Mt. 1923), “İktisat Kongresi”, *Sinop*, S.39, s.1
- İmzasız, (6 Mt. 1924), “Hilafeti Mülga”, *Sinop*, S.123, s.1-2
- İmzasız, (9 TE. 1922), “Kahraman Fedakâr Hemşerimiz”, *Sinop*, S.18, s.2
- Mehmed Emin, (11 Hz. 1923), “Halk Hükümeti”, *Sinop*, S.54, s.1
- Mehmed Emin, (18 Hz. 1923), “Halk Hükümeti”, *Sinop*, S.56, s.1
- Mehmed Emin, (2 Tm. 1923), “Halkçılık”, *Sinop*, S.60, s.1
- Mehmed Emin, (28 Hz. 1923), “Halkçılık”, *Sinop*, S.59, s.1
- Mehmed Emin, (5 Tm. 1923), “Halkçılık”, *Sinop*, S.61, s.1
- Ömer Kemal, (1 My. 1924), “Bayram Topları Atılırken”, *Sinop*, S.139, s.2
- Refih, (25 Hz. 1923), “Sulh Olmayacak mı?”, *Sinop*, S.58, s.1

KAYNAKÇA

ALTUN, Turgay (2012), *Mekteb-i İdadiden Öğretmenevine (1885-1985)*, Sinop.

BAŞOĞLU Bekir (1978), *Sinop İli Tarihi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.

ÇETİŞLİ, İsmail (1987), “Türk Edebiyatında Mensur Şiirin Doğuşu. Gelişmesi ve Özellikleri”, *Fırat Üniversitesi Dergisi*, c.I, Nr:2,Elazığ, s. 97-120.

ÇIKLA, Selçuk (2009), “Tanzimat'tan Günümüze Gazete-Edebiyat İlişkisi”, *Türkbilig*, S.18, s.34- 63.

KANBUR, Ercan (2012), *Sinop'tan Haberler-1*, Şimal Matbaacılık, Sinop,

POLAT, Nâzım Hikmet (2002), “Türkiye’de Yerel Basımın Gelişimine Kısa Bir Bakış”, *TÜBAR –XII Güz*, s.7-25.

NUR, Rıza (1999), *Lozan Hatıraları*, Boğaziçi yay, İstanbul

SEYHAN, Salih; TEMİZTÜRK, Hakan (2014), “Gazetelerde Kültür Sanat ve Edebiyat Sayfaları/Yazıları Üzerine”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/3 Winter 2014, s.1277-1288.

TIRIL, Alpay (2010), *Cumhuriyet Döneminde Sinop (1923-1950)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (basılmamış Yüksek Lisans tezi), İzmir.

ÜNAL Mehmet Ali (2008), *Osmanlı Devrinde Sinop (XV. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Sinop Kazası)*, Fakülte Kitabevi, Isparta.

